

ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

นางสาววัชรินทร์ ดีสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Relationships Between Inter-Personal Relationship and Emotional
Adjustment of Lower Secondary Students of Secondary Schools
in Buriram Province**

Miss Watchariphon Deesawat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อและนามสกุล นางสาววัชรินทร์ คีสวัสดิ์

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล

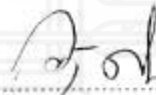
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. โพรพันธ์ พานิช)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย นางสาววัชรินทร์ ดิษฐ์ศักดิ์ รหัสนักศึกษา 2502400068 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนว) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ และ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 ชั้น ม.1- ม.3 ได้มาโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน จาก 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 100 คน รวมนักเรียน 400 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่ (1) แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ (2) แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว (3) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (4) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .477) และ (2) สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .382$, $r = .545$, และ $r = .447$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ การปรับตัวทางอารมณ์ สัมพันธภาพ มัธยมศึกษาตอนต้น

Thesis title: The Relationships Between Inter-Personal Relationship and Emotional Adjustment of Lower Secondary Students of Secondary Schools in Buriram Province

Researcher: Miss Watchariphon Deesawat; **ID:** 2502400068;

Degree: Master of Education (Guidance); **Thesis advisors:** (1) Dr. Wunlapa Sabaiying, Assistant Professor; (2) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The purposes of this research were to (1) study emotional adjustment level of lower secondary school students in Buri Ram province; (2) study the relationships of interpersonal relation in the family, interpersonal relation with peers, and interpersonal relation with teachers with emotional adjustment of lower secondary school students in Buri Ram province.

The research sample consisted of 400 lower secondary school students in Mathayom Suksa I – III classes obtained by multi-stage sampling from four secondary schools in Buri Ram province, with 100 students being selected from each of the four schools. The employed research instruments comprised (1) an emotional adjustment level assessment scale, (2) a scale to assess interpersonal relation in the family, (3) a scale to assess interpersonal relation with peers, and (4) a scale to assess interpersonal relation with teachers. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

Research findings revealed that (1) the emotional adjustment level as a whole of lower secondary school students in Buri Ram province was at the moderate level, with overall mean of 3.85 and standard deviation of 0.477; and (2) interpersonal relation in the family, interpersonal relation with peers, and interpersonal relation with teachers of lower secondary school students in Buri Ram province correlated positively at the moderate level with their emotional adjustment, with $r = .382$; $r = .545$; and $r = .447$ respectively, all of which were significant at the .01 level.

Keywords: Emotional adjustment, Interpersonal relation, Lower secondary school

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล สบายยิ่งและ รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล ที่กรุณา ถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง ตลอดจนติดตาม ดูแลการทำ วิทยานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณท่านประธานสอบอาจารย์ดร.โพธิพันธ์ พานิช ที่กรุณาให้ ข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิรองศาสตราจารย์นพ.วิชัย ประสาทฤทธา อาจารย์พิเศษ ศึกษาวรรณ และอาจารย์เทียนทอง บุญอึ้ง ที่ได้กรุณาตรวจเครื่องมือในการวิจัย และให้คำแนะนำ แก่ใจ

ขอขอบคุณคณะครูและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ โรงเรียน บุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย บุรีรัมย์ โรงเรียนนางรองพิทยาคมและโรงเรียน กระสังพิทยาคม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการแนะแนว ตลอดจนบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ที่ ให้ความรู้และคำแนะนำที่ดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆนักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาการแนะแนว รุ่นที่ 5 ทุกคนที่คอย ช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาครอบครัวของข้าพเจ้าที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ครูแนะแนวทุกท่าน และ ขอให้อานิสงส์แห่งประโยชน์นี้ โปรดแผ่ไปยังบุคคลที่ผู้วิจัยได้กล่าวนามข้างต้นให้มีความสุข ความเจริญยิ่งขึ้นไป

วัชรินทร์ ดิสวัสดิ์

ธันวาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การปรับตัวทางอารมณ์	8
วัยรุ่นตอนต้น	13
สัมพันธภาพ	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การสร้างเครื่องมือแบบวัด	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	39
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	42
ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูโดยการแจกแจง ความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	44
ตอนที่ 5 ผลวิเคราะห์สมมติฐาน	46
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
สรุปการวิจัย	52
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	69
ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	70
ข. แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์	72
ค. ค่าความเที่ยง	75
ประวัติผู้วิจัย	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ของนักเรียนทั้ง 4 เขต.....26
ตารางที่ 4.1	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวม..... 33
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ เรียงตามคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านเข้าใจตนเอง..... 34
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของ กลุ่มตัวอย่างเรียงตามคะแนน จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่น..... 35
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างเรียงตามคะแนนจำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์..... 36
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างเรียงตามคะแนน จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวก..... 38
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธ์ในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่าง..... 39
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง..... 42
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน กับครูของกลุ่มตัวอย่าง..... 44
ตารางที่ 4.9	การเปรียบเทียบสัมพันธ์ภาพในครอบครัว สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัว ทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามภาพรวม..... 46
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบสัมพันธ์ภาพในครอบครัว สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัว ทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจตนเอง..... 47

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัว ทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่น	48
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัว ทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์	49
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัว ทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวก	50

ฉ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของคนเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ นโยบายของรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคนเป็นอันดับแรก ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-พ.ศ. 2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2555) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของคน ก.โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนา 3 ด้านได้แก่ การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบสุขภาพ และการเตรียมความพร้อมและยกระดับทักษะฝีมือคนไทยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 2544 : 64) คนที่มีคุณภาพ มิได้อยู่ที่การมีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่การที่รู้จักนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของคนจึงต้องพัฒนาให้คนเป็นคนดี มีจริยธรรมสูง สอดคล้องกับเจตนาของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยทั่วไปที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข (กรมวิชาการ 2545 : 1)

การที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุและศึกษากลุ่มบุคคลว่ากลุ่มใดมีลักษณะที่น่าเป็นห่วง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากในเรื่องการปรับตัวเนื่องจากอยู่ในช่วงวัยรุ่น วัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม และเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่มีความกดดัน วัยรุ่นแต่ละคนต่างก็พยายามปรับตัวต่อสภาพที่เป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้สภาวะของความกดดัน ความเครียด ความวุ่นวายใจและความกังวลใจค่อยคลี่คลายลง จนกระทั่งหมดไปในที่สุด สำหรับการปรับตัวทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นระยะที่วัยรุ่นมักจะมีอารมณ์แปรปรวนมากกว่าปกติ เมื่อประสบปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ วัยรุ่นจะสามารถแสดงอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งได้มากกว่าปกติ เช่น อารมณ์โกรธ อิจฉาริษยา ความกลัว ความสุข การต่อต้านอย่างรุนแรงหรือเก็บกดเมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์ ลักษณะของอารมณ์ที่

แสดงออกจะมีลักษณะรุนแรงและรวดเร็ว แปรปรวนไม่คงที่ควบคุมตนเองไม่ได้ (โศภาชปีลมันน์. 2543: 114) พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) กล่าวว่า อารมณ์ของวัยรุ่นเป็นผลต่อเนื่องมาจากวัยรุ่นแรกเริ่ม และอาจทวีความรุนแรงขึ้นบ้าง ความรู้สึกรักของเด็กจะเป็นแบบตรงไปตรงมาเปิดเผย ไม่สามารถเก็บความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบได้ วัยรุ่นมีความเคลือบแคลงสงสัยตนเองในเรื่องต่าง ๆ บางสถานการณ์จะมีพฤติกรรมแสดงความเป็นคนมีเหตุผล แต่บางครั้งจะมีพฤติกรรมทำตามใจตนเอง เป็นเหตุให้เกิดความสับสน และขาดความเชื่อมั่น

จากสภาพการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการปรับตัวทางอารมณ์ส่งผลอย่างมากในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางด้านอารมณ์ไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจากความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เหล่านี้ส่งผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์เป็นอย่างมาก ดังเช่น ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2529 : 166-167) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเกิดจากบุคคลในครอบครัวให้ความรักความห่วงใย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อประสบปัญหาที่หันหน้าเข้าปรึกษากัน บิดามารดาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่รักและเชื่อฟัง ดังนั้นถ้าบิดามารดาได้อุทิศเวลาในการอบรมขัดเกลานิรันดร์เด็ก ให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กจะประพฤตินอกทางที่ตีมากกว่าประพฤตินอกทางที่เสื่อมเสีย ถ้าหากสัมพันธภาพในครอบครัวมีแต่การทะเลาะวิวาท คุ้งคำ หรือเข้มงวดกดขี่มากเกินไป ก็ทำให้เด็กขาดความรัก เบื่อหน่ายบ้านซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กมีความประพฤติที่เป็นปัญหาได้ สัมพันธภาพต่อมาคือสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน รวีวรรณ ชุมชัย (2536 : 90) กล่าวว่า นักเรียนวัยรุ่นจะเรียนรู้ ปรึกษาหารือและเชื่อถือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่และญาติพี่น้อง เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดี นักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนไปด้วย หากพฤติกรรมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน ปัจจัยสุดท้ายคือปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และนี่ก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ ประหยัด ทองมาก (2535 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า ครูมีความสำคัญที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียน ครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดรองไปจากพ่อแม่ และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติ จิตใจ และความต้องการของเด็ก ครูมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก มีผู้กล่าวว่า ครูเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็ก กล่าวคือ ครูมิใช่เพียงแต่ให้ความรู้ในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เป็นผู้อบรมกล่อมเกลานิรันดร์ใจคอและความประพฤติของเด็ก ดังนั้น การที่เด็กจะมีความสุขและเรียนหนังสือได้ดีนั้นจึงอยู่ที่วิถีทางที่ครูจะปฏิบัติต่อเด็ก

ช่วยเหลือเด็กในด้านการเรียน การแสดงความรักต่อเด็ก การช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี และการเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบว่าวัยรุ่นตอนต้นมีปัญหาหลากหลาย เช่น การแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม ไม่ค่อยสนใจเรียน ก้าวร้าว ชอบก่อแกล้ง ส่งผลเป็นอย่างมากด้านการปรับตัวทางอารมณ์ พฤติกรรมดังกล่าวจะพบในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ บ่งบอกถึงการปรับตัวทางอารมณ์ไม่ดี ซึ่งจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว หากพิจารณาแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสัมพันธภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นต้น สมควรที่จะได้รับการศึกษาเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือเพื่อให้มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

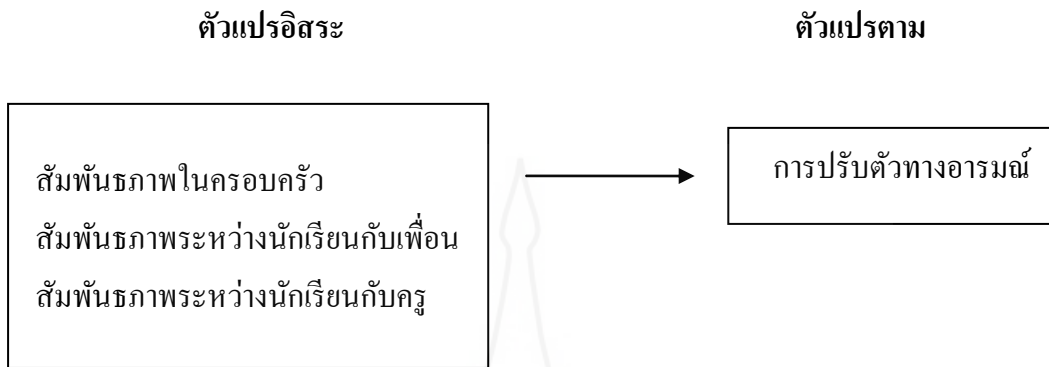
การให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวทางอารมณ์ ถ้าเราได้ทราบถึงสาเหตุหรือความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้น ก็จะทำได้แก้ปัญหาถูกทาง การศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์นั้น ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะบางสัมพันธภาพเท่านั้น ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งก็มีอีกหลายความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์เช่นกัน จากการศึกษาดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู และครูแนะแนว จะได้นำไปศึกษาและแก้ไขปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์หรือลักษณะของปัญหาอันจะนำไปสู่การแก้ประเด็นปัญหา เข้าใจปัญหาได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวทางอารมณ์ในทิศทางที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 เพื่อศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการปรับตัวทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน

4.2 สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประเภทและแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์

5.2 ประชากร

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวน 48,935 คน

5.3 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 420 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

5.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.4.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

5.4.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ การปรับตัวทางอารมณ์

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 *นักเรียน* คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2552

6.2 *การปรับตัวทางอารมณ์* หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่พยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงออก อันเป็นผลมาจากสภาวะทางจิตใจที่สะท้อนความรู้สึกตามความต้องการของตนเองที่เป็นอยู่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังต้องการรักษาสมดุลของชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดความสบายใจและมีความสุขกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การปรับตัวทางอารมณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

6.2.1 *ด้านเข้าใจตนเอง* หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

6.2.2 *ด้านเข้าใจผู้อื่น* หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้อื่น และแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม

6.2.3 *ด้านควบคุมอารมณ์ตนเอง* หมายถึง ความสามารถที่จะจัดการกับปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ด้วยความเข้าใจมองด้วยเหตุและผลอย่างชัดเจน และแก้ไขปัญหาคด้วยสติเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

6.2.4 *ด้านความคิดเชิงบวก* หมายถึง การมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเข้าใจ เป็นไปในมุมที่ดี ตลอดจนมองบุคคล เหตุการณ์ สถานการณ์ และสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยความพึงพอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่อย่างมีความสุข เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานทางอารมณ์ไปในทิศทางที่ดี

6.3 สัมพันธภาพ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่ปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ ในรูปแบบพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นต้น

6.3.1 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ลูก หรือญาติพี่น้อง ตลอดจนผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ด้วยกัน มีการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีความซื่ออกซื่อใจ ความรักใคร่ ความสามัคคีปรองดองกัน เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งเกิดความขัดแย้งหรือประสบกับปัญหา ก็ร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ผ่านพ้นไป

6.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ทำร่วมกันกับเพื่อน ซึ่งบ่งชี้ถึงการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ มีความซื่ออกซื่อใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มิไม่ตรีจิตอันดี มีความรักใคร่ สามัคคีปรองดองในหมู่คณะ และเมื่อนักเรียนหรือเพื่อนเกิดความขัดแย้งหรือประสบกับปัญหา ก็ร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ผ่านพ้นไป

6.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติต่อครู หรือการแสดงพฤติกรรมของครูที่ปฏิบัติต่อนักเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับครูนั้นนักเรียนสามารถแสดงออกอย่างเปิดเผย กล่าวที่จะพูดคุย หรือแสดงความคิดเห็น และเมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งหรือประสบกับปัญหา ครูก็ยินดีรับฟังและให้คำแนะนำ อีกทั้งเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน ร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ผ่านพ้นไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำไปพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ที่ดี

7.2 ได้ทราบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อันจะนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการปรับตัวทางอารมณ์ที่เหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลสาระสำคัญดังนี้

1. การปรับตัวทางอารมณ์
  - 1.1 ความหมายของการปรับตัวทางอารมณ์
  - 1.2 ความสำคัญของการปรับตัวทางอารมณ์
  - 1.3 วิธีการวัดการปรับตัวทางอารมณ์
  - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์
2. วัยรุ่นตอนต้น
  - 2.1 ความหมายของวัยรุ่นตอนต้น
  - 2.2 พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น
    - 2.2.1 พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้นทางกาย
    - 2.2.2 พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้นทางอารมณ์
    - 2.2.3 พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้นทางสังคม
    - 2.2.4 พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้นทางสติปัญญา
  - 2.3 ลักษณะของอารมณ์วัยรุ่นตอนต้น
  - 2.4 ประเภทของอารมณ์วัยรุ่นตอนต้น
  - 2.5 ความสับสนทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น
3. สัมพันธภาพ
  - 3.1 สัมพันธภาพในครอบครัว
    - 3.1.1 ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว
    - 3.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว
  - 3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
    - 3.2.1 ความหมายระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

3.2.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.3.1 ความหมายระหว่างนักเรียนกับครู

3.3.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

1. การปรับตัวทางอารมณ์

ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของการปรับตัวทางอารมณ์

จากการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางอารมณ์ ได้มีการศึกษาให้ความหมาย การปรับตัวทางอารมณ์ไว้หลายท่าน ดังนี้

Podusca (1980: 41) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การปรับตัวทางอารมณ์ เป็น ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้น สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ยิ่งขึ้น

ศิริรงค์ ทับสายทอง (2535: 101) ก็ได้กล่าวถึง บุคคลที่มีความสมบูรณ์ทางอารมณ์ หรือมีการปรับตัวทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและอยู่ในโลกความเป็นจริง ทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วชิราภรณ์ ไชยรัตน์ (2539: 20) ได้กล่าวว่า การปรับตัวทางอารมณ์เป็น กระบวนการของจิตใจที่พยายามรักษาสมดุลทางจิตใจและอารมณ์ เพื่อให้บุคคลสามารถแสดงออก ทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ และมีภาวะของอารมณ์อยู่ในภาวะที่สุขสบายมากที่สุด

นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549: 7) ที่กล่าวว่า การปรับตัวทางอารมณ์ หมายถึง การพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออกอันเป็นผลมาจากอารมณ์ตนเองให้เหมาะสมกับ สถานการณ์หรืออุปสรรคที่มาขัดขวางทางนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ เพื่อรักษาความสมดุลของ ชีวิต หรือรักษาศักดิ์ศรีของตนเองให้เกิดความสบายใจและมีความสุข

สรุปได้ว่า การปรับตัวทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่พยายาม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออก อันเป็นผลมาจากสภาวะทางจิตใจที่สะท้อนความรู้สึกตาม ความต้องการของตนเองที่เป็นอยู่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งยัง ต้องการรักษาสมดุลของชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดความสบายใจและมีความสุขกับสภาพที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน

1.2 ความสำคัญของการปรับตัวทางอารมณ์

ในแง่ความสำคัญนั้นได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางอารมณ์ ว่ามีความสำคัญในส่วนใดบ้าง ซึ่งก็มีผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการปรับตัวทางอารมณ์ไว้หลายท่าน ดังนี้

Roy (1974: 135-137) ได้กล่าวถึง ธรรมชาติของมนุษย์ว่า ประกอบด้วยร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งทำงานผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกัน เพื่อคงภาวะปกติสุข “บุคคลจึงจะต้องมีการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลของร่างกาย จิตใจ และสังคมของตนเอง บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต ส่วนผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในการปรับตัวก่อให้เกิดปัญหา ด้านสุขภาพ ไม่ยอมรับความจริง มีความเครียด” Erickson (n.d.) ได้กล่าวสอดคล้องกันพอสรุปได้ว่า “ในช่วงอายุ 12-20 ปี บุคคลจะพัฒนาความมีเอกลักษณ์หรือความสับสนในบทบาท ผู้ที่ปรับตัวได้จะมีความสมดุลระหว่างความต้องการส่วนตัวกับความต้องการของสังคมส่วนผู้ที่ปรับตัวไม่ได้จะสับสน ขาดความมั่นใจในตนเองเกิดความวิตกกังวล มีความต้องการภายในมากกว่า ไม่สามารถปรับความสมดุลระหว่างความต้องการส่วนตัวและความต้องการสังคม ” ส่วนมุกดา ศรีรงค์ และคณะ (2544: 345-365) ได้กล่าวว่า “เนื่องจากการปรับตัวคือกระบวนการที่บุคคลพยายามแสวงหาความสมดุลให้แก่ร่างกายและจิตใจ ซึ่งวิธีการของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไปเป็นธรรมดา การปรับตัวจึงแยกออกเป็นการปรับตัวที่ดีและการปรับตัวที่ไม่ดี”

สรุปได้ว่าความสำคัญของการปรับตัวทางอารมณ์ นั้น ส่งผลอย่างมากต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เนื่องจากอารมณ์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกมา หากมีการปรับตัวทางอารมณ์ดีบุคคลนั้นก็จะมีความสุขอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข ในทางตรงข้ามบุคคลที่มีขาดการปรับตัวทางอารมณ์ก็จะไม่มีความสุขไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

1.3 วิธีการวัดการปรับตัวทางอารมณ์

มีแบบวัดและแบบประเมินที่ได้จัดทำขึ้นในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ และการปรับตัวทางอารมณ์ ซึ่งมีหน่วยงานและนักวิจัยที่ได้ศึกษามี ดังนี้

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543, อ้างใน www.watpon.com/test/emotional_intelligence.htm, ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2552) ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง “สติปัญญาหรือความฉลาดทางอารมณ์” ว่าประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ ความดี ความเก่ง และความสุข ซึ่งทำให้สามารถให้คำนิยามได้ว่า “การวัดอิคิว” หมายถึง การวัดความดี ความเก่ง และความสุข สามารถสรุปได้ว่า ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต การวัดสติปัญญาทางอารมณ์ หมายถึง 1) การวัดความสามารถในการเข้าใจตนเอง อันหมายถึง ความสามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการในชีวิตของตนเอง 2) การวัดความสามารถเข้าใจผู้อื่น อันหมายถึง ความสามารถเข้าใจ

อารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการในชีวิตของผู้อื่น แล้วสามารถแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม และ 3) การวัดความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งได้ ซึ่งจะนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิตของตน กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขจัดการให้ผ่านพ้นไปได้อย่างเหมาะสมทั้งปัญหา ความเครียดในใจ หรือปัญหาที่เกิดจากการขัดแย้งกับผู้อื่น และสามารถกล่าวได้ว่า การวัด อีคิว (Emotional Quotient, EQ) หรือ การวัดสติปัญญาทางอารมณ์เป็นการวัดความสามารถทางอารมณ์ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข อันเป็นการวัดระดับความสามารถในการพัฒนาและการใช้ศักยภาพตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน ครอบครัว การเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่สร้างโดยนักวิจัยต่าง ๆ เป็นแบบประเมินอีคิวที่นักวิจัยสร้างหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับงานวิจัยของตนเอง เช่น ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย เป็นต้น เช่น แบบประเมินการปรับตัวทางอารมณ์ของ นพพล พร้อมเที่ยงตรง (นพพล พร้อมเที่ยงตรง, 2549, หน้า 59)

โดยพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการแสดงกิริยาจากที่ที่เหมาะสม และด้านการแสดงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์

จากแบบวัดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาสร้างแบบวัดและดัดแปลงประยุกต์ข้อคำถามให้เหมาะสมกับเรื่องที่ทำการศึกษาเนื่องจากการปรับตัวทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์ที่สำคัญข้อคำถามก็ต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยที่ศึกษาคือวัยรุ่นตอนต้น

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์

ชิรวัดน์ นิจนตร (2526 : 310) ได้ศึกษาเรื่องสภาพเชิงจิตสังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องมากที่สุดกับสุขภาพจิตทั้ง 6 ด้านของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วย อาการทางกาย มโนภาพแห่งตน ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความก้าวร้าว ได้แก่ การรับรู้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนสามด้าน คือ ความรู้สึกต่อสถานศึกษา ความแน่นแฟ้นทางจิตใจในโรงเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยที่สำคัญรองลงมา คือ เพศ ลักษณะครอบครัว และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

วัชร ทรัพย์มี (2530) ศึกษาพบว่า การที่วัยรุ่นปรับตัวเข้ากับเพื่อน ไม่ได้นั้นมีสาเหตุใหญ่มาจากปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจโดยมีปมด้อยหรือความไม่สบายใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ครอบครัวแตกแยก ผลการเรียนไม่ดี รูปร่างหน้าตาไม่ดี สภาพครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีผลต่อการปรับตัว และนำไปสู่ปัญหาความประพฤติที่ขัดต่อสังคมและปัญหาทางอารมณ์ด้วย

นิลวรรณ ศิริอังกฤษ (2535 : 76) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 11-16 ปี จำนวน 534 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวในครอบครัวแตกแยก

วจิราภรณ์ ไชยรัตน์ (2539 : 80) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว บรรยากาศในครอบครัว และบรรยากาศการเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัญชลี สุวรรณ (2541, อ้างในจตุรพร ลิ้มมันจริง, 2544, หน้า 92) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิง ชั้นปีที่ 2 ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นมากที่สุด รองลงมาคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพศ ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นพบว่า เพศชายมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง ขณะที่วัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระหว่าง 4,000-9,000 บาท/เดือน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านระดับสูง ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีที่สุด

จันทนา อินทจักร์ (2545 : 23) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาทางด้านอารมณ์ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ก็คือคนที่ความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์ต่ำ ขาดความสมดุลทางอารมณ์ มีมโนภาพแห่งตนไม่ดี แสดงออกในลักษณะการพ่ายแพ้ต่อปัญหา มีความรู้สึกพ่ายแพ้ต่อปัญหา มีความรู้สึกท้อแท้ ซึมเศร้า อ้างว้าง อารมณ์เฉยเมย และสำหรับวัยรุ่นเป็นผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวนได้ง่ายมากเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในตัวเองและสภาพแวดล้อมที่สร้างความกดดันทางอารมณ์ให้กับเขา ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือจะทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์

นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549: 48) ได้ศึกษาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ของโรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการแสดง

กิริยาวาจาที่เหมาะสม และด้านการแสดงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ พบว่า การปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนทุกด้านอยู่ในระดับดี

ชื่อผู้วิจัย (พ.ศ.: หน้า) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดูจากครอบครัวกับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่า 1) การเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์กับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็กมีความสัมพันธ์กับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การเลี้ยงดูแบบลงโทษ แบบแสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป แบบขอมบุตร และแบบปล่อยปละละเลยไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

อัญชลี สุวรรณ (2541, อ้างในจตุรพร ลิ้มมันจริง, 2544, หน้า 92) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิง ชั้นปีที่ 2 ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นมากที่สุด รองลงมาคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพศ ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น พบว่า เพศชายมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง ขณะที่วัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระหว่าง 4,000-9,000 บาท/เดือน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านระดับสูง ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีที่สุด

Moran (1990: 5347) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้นที่มาจากครอบครัวแตกแยก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ความรู้สึกที่ตนเองถูกทอดทิ้งจากบิดามารดา กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญอันเนื่องมาจากการแตกแยกของครอบครัว

Eichenberger (1990: 792) ได้ศึกษาตัวแปรในครอบครัวที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของบิดามารดา และระดับความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า หน้าที่ของบิดามารดาที่หย่าร้างในการหาเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนทั้งการเอาใจใส่ดูแลสมาชิกในครอบครัวนั้น มีความสำคัญยิ่งต่อการปรับตัวของเด็ก

Ohannessian, Lerner and Lerner (1994: 371-390) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงทำนาย ระหว่างการปรับตัวในครอบครัวกับการปรับตัวทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเห็นคุณค่าในตนเองสูง แรงสนับสนุนจากเพื่อนสูง และมีเทคนิคในการแก้ปัญหา จะมีความสามารถป้องกันอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการปรับตัวที่ไม่ดีของครอบครัวให้มีการปรับตัวทางอารมณ์ที่ดี

สรุปได้ว่า จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ แสดงให้เห็นว่าการปรับตัวทางอารมณ์ส่งผลอย่างมากในการดำรงชีวิต บุคคลที่ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หวาดวิตกกังวล รู้สึกว่าตนไม่มีความสุข ขาดกำลังใจ ซึ่งล้วนแล้วส่งผลต่อสุขภาพจิตโดยตรง ทำให้บุคคลดังกล่าวมีความสามารถทางอารมณ์ต่ำ อันจะนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิตที่รุนแรงต่อไปได้

2. วัยรุ่นตอนต้น

เนื่องจากได้มีการศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงมาก และมีช่วงระยะเวลาของวัยไม่แน่นอน และทั้งการวิจัยส่วนใหญ่ยังพบอีกว่า การเริ่มต้นเข้าสู่วัยรุ่นทั้งในประเทศตะวันตกและตะวันออกในปัจจุบันเกิดขึ้นเร็วกว่าในอดีต แต่การสิ้นสุดของระยะวัยรุ่นในประเทศทางตะวันออก โดยเฉพาะในประเทศไทย จะเกิดช้ากว่าทางตะวันตก หรือขอบเขตของระยะวัยรุ่นในแต่ละประเทศ จะมีช่วงเวลาด้านยาวต่างกัน ในการประเมินการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น

2.1 ความหมายของวัยรุ่นตอนต้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของวัยรุ่นตอนต้น ได้มีการศึกษาให้ความหมายวัยรุ่นตอนต้น ไว้หลายท่าน ดังนี้

Rogers (1967, ประยูร มณีสร, ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น (Adolescence) ซึ่งมาจากภาษากรีกที่แปลว่า Adolescere ซึ่งแปลว่า การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ อันหมายถึงสภาพความเป็นผู้ใหญ่ โดยพิจารณาเกณฑ์ความพร้อมทางร่างกาย (Puberal Period) เจริญเติบโตเต็มที่ถึงวุฒิภาวะสูงสุดพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่

นักสังคมวิทยาชื่อ Laurence Steinberg (1993, จตุรพร ลิ้มมันจริง, 2544) ได้แบ่งแยกวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

วัยรุ่นตอนต้น	เป็นช่วงอายุประมาณ 11-14 ปี
วัยรุ่นตอนกลาง	เป็นช่วงอายุประมาณ 15-18 ปี

วัยรุ่นตอนปลาย เป็นช่วงอายุประมาณ 18-21 ปี

จิตแพทย์เด็ก แพทย์หญิงวันเพ็ญ บุญประกอบ (2535, จตุรพร ลิมมั้นจริง, 2544) ได้ศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงมาก และมีช่วงระยะเวลาของวัยไม่แน่นอน จึงแบ่งระยะวัยรุ่นตามลักษณะที่พบว่าไม่เหมือนกันอย่างเห็นได้ชัดเจนออกเป็น 2 ระยะ คือ

วัยรุ่นตอนต้น ระยะเวลาอายุ 10, 11 ปี ถึง 16, 17 ปี

วัยรุ่นตอนปลาย ระยะเวลาอายุ 17, 18 ปี ถึง 20, 25 ปี

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ (2549: 215-2516) กล่าวว่า วัยรุ่นตอนต้นจะมีอายุ 12-13 ปี โดยประมาณ หรือเป็นระยะตั้งแต่ปีสุดท้ายของวัยเด็กจนกระทั่งลักษณะสรีระของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงไป หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นระยะเวลาที่มีการเตรียมตัวเพื่อที่จะเข้าสู่วัยรุ่นอย่างสมบูรณ์

อรณัฐา โยธะกา (2551:3) กล่าวว่า “วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 13 -15 ปี เป็นวัยคาบเกี่ยวความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ และวัยนี้เป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างมาก”

วัลภา สบายยิ่ง (2553 :10) (Early Adolescence) หรือพิวบีซัน (Pubescence) ที่ให้ความหมายว่า การเจริญเติบโตที่มีขนทั่วตัว หมายถึงระยะ 2 ปี แรกเริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่นโดยมีขนอ่อนไม่เจือสี ปรากฏในบริเวณอวัยวะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างเต็มที่และรวดเร็วมาก (Growth Spurt)

สรุปว่าวัยรุ่นตอนต้นหมายถึง วัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 13 -15 ปี เป็นช่วงอายุที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะจากวัยเด็กสูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น

กล่าวโดยภาพรวมของพัฒนาการของวัยรุ่น โดยไม่ได้ระบุช่วงอายุ วัยรุ่นหมายถึง ระยะเวลาของชีวิตตั้งแต่เริ่มแตกเนื้อหนุ่มสาว จนกระทั่งถึงอายุบรรลุนิติภาวะ หรือกล่าวได้ว่า วัยรุ่นคือ ระยะหนึ่งของพัฒนาการของมนุษย์ซึ่งอยู่ระหว่างวัยแตกเนื้อหนุ่มสาว จนกระทั่งถึงวุฒิภาวะ ซึ่งจะอยู่ระหว่าง 13-19 ปี ดังนั้นจึงนิยมเรียกวัยรุ่นว่า Teenage ซึ่งสามารถแบ่งพัฒนาการออกเป็นด้านต่าง ๆ 4 ด้านคือ

1. พัฒนาทางด้านร่างกาย
2. พัฒนาการทางสติปัญญา
3. พัฒนาการทางสังคม
4. พัฒนาการทางอารมณ์

โดยที่พัฒนาการแต่ละด้านจะพัฒนาไปพร้อมกัน ซึ่งสุรารักษ์ โค้วตระกูล (2541 ; หน้า 87 -89) ได้อธิบายถึงพัฒนาการแต่ละขั้นไว้ดังนี้

พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง พัฒนาการทางด้านส่วนสูง น้ำหนัก และ โครงสร้าง(สัดส่วนและขนาด) ซึ่งพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยรุ่นมีดังนี้

1. วัยรุ่นจะเริ่มต้นมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทาง ความสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงนี้มีความแตกต่างระหว่างเพศ เด็กหญิงจะ เริ่มเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปี ซึ่งเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อย่างรวดเร็วของเด็กชายเริ่มราว ๆ อายุ 10 – 16 ปีหรืออายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี

2. การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ จะเริ่มในวัยแรกเริ่ม เนื่องจาก สอโรโมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโตที่ต่อมใต้สมองได้สร้างขึ้น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรังไข่ และมีการตกไข่และการเพิ่มสอโรโมนเพศหญิงในสายเลือด สำหรับเด็กชายจะมีการเพิ่มขนาด ของอวัยวะสืบพันธุ์ และมีการสร้างเซลล์สืบพันธุ์และเพิ่มสอโรโมนเพศชาย

3. การเปลี่ยนแปลงทุติยภูมิทางเพศ ปรากฏเป็นระยะการแตกเนื้อหนุ่มสาว เด็กหญิงจะเพิ่มขนาดของหน้าอก สะโพก มีรูปร่างอ้วนขึ้น และมีเอว เด็กชายจะมีไหล่กว้างขึ้น มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง การเปลี่ยนของเสียง จะเห็นได้ชัดในเด็กชาย คือ เสียงห้าวและเปล่ง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงกับผิวหนัง โดยเฉพาะหน้า วัยรุ่นบางคนมีสิวเต็มหน้า ทั้งชายและ หญิงจะมีขนขึ้นตามร่างกาย แขน ขา และรอบอวัยวะสืบพันธุ์ เป็นต้น

4. อัตราการเจริญเติบโตของส่วนต่างๆของร่างกาย อาจเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน อย่างเช่น เด็กบางคนมีการเปลี่ยนแปลงขนาดของเท้าที่ยาวและใหญ่ขึ้น แต่ส่วนต่างๆของร่างกาย ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง บางคนจะรู้สึกว้าแวงขยาดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไหล่ยังคงเดิมเด็กวัยรุ่น มักมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และมักจะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าร่างกายของ ตนกำลังเปลี่ยนแปลง และคิดว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรเกี่ยวกับรูปร่างของตน เด็กวัยรุ่นบางคนไม่มีความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของตน เช่น อยากเตี้ยหรืออยากสูงขึ้น

พัฒนาการทางสติปัญญา

Piaget (อ้างในสุรารักษ์ โค้วตระกูล, 2541, หน้า 88) ได้อธิบายว่าเด็กวัยรุ่นจะสามารถคิดได้แบบผู้ใหญ่ สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ มี หลักการของตนเองเกี่ยวกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และมนุษยธรรม นอกจากนี้ยังสนใจใน ตนเองอยากรู้ว่าตนคือใคร ต้องเข้าใจในบทบาทของตนเองในสังคม และความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม

พัฒนาการทางสังคม

วัยรุ่นต้องการมีฐานะทางสังคม ให้เพื่อนๆยอมรับ มีการรวมกลุ่มในเพื่อนชาย ล้วน ๆ หรือกลุ่มเพื่อนหญิงล้วน ๆ จัดเป็นกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพื่อนเล่น เพื่อนนักเรียน ฯลฯ มีการแต่งกายให้เท่ สวย บุคลิกดี พยายามเลือกเข้าโรงเรียนดี ๆ และพยายามจัดหาหรือ เรียกร่องสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น บ้านสวย รถยนต์ใหม่ ๆ เพื่อโอ้อวดเพื่อน ๆ

พัฒนาการด้านอารมณ์

อารมณ์ของเด็กวัยรุ่น ก่อนข้างจะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ความตึงเครียดของอารมณ์เด็กวัยรุ่น เกิดจากการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลง อารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรง ซึ่งเรียกว่า วยพายุบูแคม นั้นหมายถึง การมีอารมณ์รุนแรง เต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ในบางครั้งจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่เสมอ การที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องที่ง่ายต่อการยุหเห่ หรือชักนำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากลอง ทั้งในทางดีและทางเลว

จตุรพร ลิ้มมันจริง (2544: 6-8) กล่าวโดยสรุปว่า วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) หรือ Pubescence ซึ่งมาจากรากศัพท์ภาษาลาตินว่า Pubescere แปลว่า เจริญเติบโต เต็มไปด้วยขน จะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างเต็มที่และรวดเร็วมาก (Growth Spurt) นั้นตรงกับอายุ 12 ปี 3 เดือน และ 13 ปี 9 เดือน ในเด็กหญิงและเด็กชายตามลำดับ (พัชรา บางช้าง และคณะ , 2521, อ้างในจตุรพร ลิ้มมันจริง, 2544: 7) การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเหล่านี้ เช่น แขนและขายาวอย่างรวดเร็ว ทำให้สูงชะลูด มีขนขึ้นตามที่ลับ ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าเด็กย่างเข้าสู่ วัยรุ่นตอนต้นโดยแยกตามเพศ คือ วัยรุ่นหญิงจะเริ่มมีประจำเดือน วัยรุ่นชายจะมีสัญญาณที่บ่งบอกว่าเริ่มแตกเนื้อหนุ่ม คือ การหลั่งน้ำกามหรือ “การฟันเปียก” (Supermarche) ส่วนอุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์ (2549: 217-219) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของพัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้นดังนี้คือ 1. สถานภาพของวัยรุ่นไม่แน่นอน 2. เป็นช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ 3. วัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่อารมณ์ไม่มั่นคง 4. วัยรุ่นตอนต้นมีลักษณะการแสดงออกที่ไม่คงที่ 5. วัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงเวลาของการมีปัญหาอย่างมากมาย 6. วัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงระยะเวลาที่มีความสำคัญยิ่ง

ลักษณะของอารมณ์วัยรุ่นตอนต้น

จตุรพล ลิ้มมันจริง (2539: 85 และ 89-90) กล่าวว่า ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นว่ามีลักษณะเป็น “วยพายุบูแคม” ซึ่งหมายความว่าวัยรุ่นทุกคนจะมีลักษณะอารมณ์ “รุนแรงและบีบคั้น” (Storm and Stress) และได้สรุปลักษณะที่สำคัญของอารมณ์ที่มากกว่าปกติของวัยรุ่นมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1. มีความรู้รุนแรงและไวเกินไป 2. อารมณ์ไม่คงที่เปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา 3. ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ไม่ค่อยได้ 4. อารมณ์ค้าง ส่วนพรพิมล เจียม นาคินทร์ (2539, มปป.) ได้กล่าวถึงลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นดังนี้ 1. อารมณ์อ่อนไหวง่าย 2. อารมณ์รุนแรง 3. อารมณ์ไม่คงที่สม่ำเสมอ เปลี่ยนแปลงง่าย

วัลภา สบายยิ่ง (2545 : 101-102) กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับลักษณะของอารมณ์วัยรุ่นตอนต้นได้ว่า วัยรุ่นตอนต้น มีความรู้สึกสับสนในสภาพความเป็นเด็กและบทบาทที่ควรกระทำในช่วงชีวิตผู้ใหญ่พยายามปฏิบัติตนให้เหมือนกับผู้ใหญ่ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถทำได้ เพราะมีความรู้สึกและความต้องการที่จะเล่นเหมือนกับเด็ก ๆ เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมซึ่งจะมีผลต่อการเกิดทัศนคติและความรู้สึกที่รุนแรง

สรุปลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น ได้ว่าเป็นเป็นลักษณะอารมณ์ที่รุนแรง เปลี่ยนแปลงง่ายและไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

2.4 ประเภทของอารมณ์วัยรุ่นตอนต้น

อารมณ์เป็นพื้นฐานของบุคคล วัยรุ่นเป็นวัยแห่งความปรวนแปรของอารมณ์เป็นอย่างมาก จตุพร ลีมนันจริง (2539 : 92-102) กล่าวสรุปอารมณ์โดยทั่วไปของวัยรุ่นได้ 8 ประเภท ได้แก่ (1) ความกลัว (2) ความวิตกกังวล (3) ความโกรธ (4) ความอิจฉาริษยา (5) ความรัก (6) ความอยากรู้ อยากเห็น (7) ความเศร้าโศก และ(8) ความสุข

2.5 สาเหตุของความสับสนทางอารมณ์ของวัยรุ่น

จากการศึกษาสาเหตุของความสับสนทางอารมณ์ของวัยรุ่นน่าจะมาจากหลายปัจจัย ดังต่อไปนี้ที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2536, หน้า 302-303) แสดงความคิดเห็นว่าในช่วงวัยรุ่นจะรู้สึกสับสนทางอารมณ์มากกว่าในวันที่ผ่านมา เพราะสาเหตุเกี่ยวพันซับซ้อนหลายอย่างด้วยกัน เช่น เป็นช่วงเปลี่ยนวัย เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ส่วนพรพิมล เจียม นาคินทร์(2539,มปป..) กล่าวโดยสรุปว่าการที่วัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้ 1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย 2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอวัยวะภายใน 3. การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ สอดคล้องกับจตุพร ลีมนันจริง (2544 : 90-92) ได้กล่าวว่าจากหลักฐานต่าง ๆ ที่ทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์มากกว่าปกติน่าจะมาจากสาเหตุใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ 1. การเข้าสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ 2. สถานการณ์ที่เรียกว่าเด็กก็ไม่ใช่ผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง 3. การไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ นอกจากนี้จตุพร ลีมนันจริง (2545:85-88) ยังกล่าวว่าอารมณ์ของวัยรุ่นจะแปรผันตามองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอยู่ คือ องค์ประกอบทางชีวภาพ ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุ อิทธิพลของครอบครัว องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่าสาเหตุหลักของการสับสนทางอารมณ์น่าจะมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย วุฒิภาวะ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพที่วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมกับบุคคลอื่นๆ ด้วย

3. สัมพันธภาพ

ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดดังนี้

3.1 สัมพันธภาพในครอบครัว

3.1.1 ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว

จากการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ได้มีการศึกษาให้ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัวไว้หลายท่าน ดังนี้

โสภภาพรณ เวียงเพิ่ม (2541 : 9) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะทางพฤติกรรมภายในครอบครัว การแสดงออกด้านความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร และการมีส่วนร่วมในครอบครัว”

นุชลดา โรจนประภาพรณ (2541: 57) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันรักใคร่ปรองดองกัน และสามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

พรจิรา วงศ์ชนะภัย (2545: 6) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนและพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดา เพื่อทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดี”

สมพงษ์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ (2546: 7) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ต่อการผูกพันและสนับสนุนของบุคคลในครอบครัว เป็นลักษณะที่แสดงถึงความเกี่ยวข้อง ผูกพันกันระหว่างพ่อแม่กับลูก ประกอบด้วย ความคุ้นเคยสนิทสนมระหว่างกัน ความเชื่อถือไว้วางใจที่มีต่อกัน ความผูกพันรักใคร่ระหว่างกัน และความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกัน”

ธิดา ฐิติพานิชยางกูร (2550 : 22) ได้ให้ความหมายว่า “การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัว ทั้งพฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียน พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดา รวมถึงพฤติกรรมที่บิดาและมารดาปฏิบัติ ที่แสดงถึงความผูกพันรักใคร่ปรองดองกัน คอยเป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและสามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

สรุปความหมายสัมพันธ์ภาพในครอบครัวว่าหมายถึง ความเกี่ยวข้อง ความผูกพันรักใคร่ความสนิทสนมกลมเกลียว ความคุ้นเคย ที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อกัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีทั้งพฤติกรรมที่อาจเป็นไปในทางที่ดีสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นก็ติดตามไปด้วย และในทางกลับกันสัมพันธ์ภาพนี้อาจเป็นไปในทางที่ไม่ดีและพฤติกรรมที่สมาชิกแสดงต่อกันก็เป็นไปในทางที่ไม่ดี ในส่วนนี้ก็อาจกล่าวได้ว่าผลของการแสดงพฤติกรรมนั้นล้วนก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่คนในครอบครัวปฏิบัติต่อกันทั้งสิ้น

3.1.2 ความสำคัญของสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

ครอบครัวถือได้ว่าเป็นบันไดขั้นแรกในสัมพันธ์ภาพมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้มีนักวิชาการ และผู้ที่ศึกษาในเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวไว้ ดังนี้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530: 176 : อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen. 1974 : 312) ได้กล่าวถึง “องค์ประกอบของบรรยากาศในครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็กซึ่งได้แก่ ความรักความอบอุ่น การยอมรับ และการยกย่องเด็กบรรยากาศในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยความรัก ความอบอุ่น และการยอมรับบุตรธิดาด้วยความเหมาะสม เหตุสมผล และสอดคล้องกับสถานการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการและความสมบูรณ์แห่งบุคลิกภาพของสมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ”

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 78) กล่าวว่า ภายในครอบครัว บิดามารดามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นผ่านพ้นวิกฤติการณ์ชีวิตในช่วงวัยนี้ไปได้โดย

1. ให้โอกาสในการรับผิดชอบตนเองและรับผิดชอบบางส่วนของครอบครัว
2. ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์หรือการบังคับในการดูแลอบรมและให้คำปรึกษา
3. กระตุ้นและส่งเสริมการปรับตัวที่เหมาะสม ห้ามปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสม อธิบายสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ
4. เมื่อมีข้อขัดแย้งหรือมีความสงสัยก็สามารถคุยปรึกษากัน ได้แบบผู้ใหญ่ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ธิดา วิฑิตพานิชยางกูร (2550 : 25) กล่าวว่า “สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวที่ดีจะเป็นพื้นฐานขั้นสูงของครอบครัวที่จะส่งผลต่อสังคม โดยสมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความผูกพันซึ่งกันและกัน จะเป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นด้วย”

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าบุคคลในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันย่อมส่งผลต่อสัมพันธภาพสังคมความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเหมือนจุดเริ่มต้น การที่คนในครอบครัวแสดงไมตรีจิต ความห่วงใยต่อกันการมีส่วนร่วมในการรับฟังปัญหาพร้อมทุกข์ ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันย่อมมีผลต่อสัมพันธภาพในระยะยาวถ้าการแสดงพฤติกรรมยังคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ดังได้กล่าวมาแล้วนั้นถ้าบุคคลในครอบครัวปฏิบัติแต่สิ่งดีดี แสดงพฤติกรรมที่ดีให้แก่กันเขาก็ย่อมแสดงพฤติกรรมที่ดีให้บุคคลอื่นเช่นกัน สังคมก็จะมีแต่ความสุขเมื่อคนในสังคมรู้จักแสดงความเอื้ออาทรต่อกัน รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ เข้าใจในบทบาทของตนอย่างสมเหตุสมผลสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นก็เป็นไปในทางที่ดี

3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

3.2.1 ความหมายระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้มีการศึกษาให้ความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไว้หลายท่าน ดังนี้

ฟิลิปป์ และคณะ (ฟิลิทธิ ปทุมบาล 2532: 16 ; อ้างอิงจาก Philip and The Merrian 1966:125) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์หรือการเกี่ยวข้องกันของบุคคลรวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคม อันจะนำมาซึ่งการพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วมต่อความคาดหวัง ความสัมพันธ์ทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม”

พะยอม ธีรุต (2540 : 8) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันในห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมมือกันในด้านวิชาการทั่วไป”

ซิกเกอร์ริง (ชมนุช บุญสิทธิ. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก CHickering. 1969 : 94) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ การสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ และการมีความใจกว้าง ส่วนการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้ใจกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และการรับ”

ชมนุช บุญสิทธิ (2541 : 12) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลอันจะนำมาซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ได้แก่ การรู้จักและเข้าใจตนเอง

ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักการให้และการยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เมื่อบุคคลอื่นต้องการความช่วยเหลือ”

พัชรี มะแสงสม (2544 : 27) ได้ให้ความหมายว่า “สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ในด้านการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ห่วงใยซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและร่วมมือระหว่างกันทั้งทางด้านวิชาการและด้านทั่วไป”

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนทั้งในด้านส่วนตัว และด้านการเรียน และเพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดี ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความรักและความสามัคคี

3.2.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างมากในทุกช่วงวัย การแสดงพฤติกรรมตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนจึงมีความสำคัญอย่างมากในวัยนี้ นักวิชาการผู้ศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้

รวิวรรณ ทุมชัย (2536 : 90) กล่าวโดยสรุปว่า “นักเรียนวัยรุ่นจะเรียนรู้ปรึกษาหารือและเชื่อถือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่และญาติพี่น้อง เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดีนักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนไปด้วย หากพฤติกรรมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน” เช่นเดียวกับพริยาภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์ (2544 : 27) ที่กล่าวเสริมว่า “การสร้างสัมพันธภาพในการคบเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ สามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรม ดังนี้ 1. การรู้จักและเข้าใจตนเอง 2. การมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อน 3. การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน 4. ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อน” สอดคล้องกับจิตติพานิชยางกูร (2550 : 43) ที่ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้โดยกล่าวว่า “เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมาก การแสดงออกถึงความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักแสดงความคิดเห็นในยามเพื่อนเกิดความทุกข์หรือมีปัญหา รู้จักที่จะระงับอารมณ์และใช้เหตุผล วางตัวได้อย่างเหมาะสม ที่ทัศนคติที่ดีกับหมู่คณะและยอมที่จะรับฟังความคิดของผู้อื่นจะช่วยสร้างให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้มีความสุขในการเรียน มีความสุขในการมาโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีสภาพทางอารมณ์และจิตใจที่ดีและมั่นคง”

สรุปได้ว่าความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพื่อนถือได้ว่ามีอิทธิพลมาก การแสดงออกในลักษณะต่างๆย่อมมีผลต่อสัมพันธภาพนั้น ไม่ว่าจะแสดงออกถึงความเห็นใจในยามเพื่อนเกิดความทุกข์หรือมีปัญหา รู้จักที่จะระงับอารมณ์และใช้เหตุผล การแสดงออกถึงความจริงใจ ทศนคติที่ดีกับหมู่คณะและยอมที่จะรับฟังความคิดของผู้อื่นจะช่วยสร้างให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อนให้ยืนนาน

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.3.1 ความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

จากการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูได้มีการศึกษาให้ความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไว้หลายท่าน ดังนี้

พรรณิ ชูทัย เจนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนว่า “ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่เด็กมอง อย่าเห็นว่าความกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะทำได้เด็กตั้งใจเรียน”

จตุรพร ลีมันจริง (2544 : 113-114) กล่าวว่า ในระบบทางการศึกษา โรงเรียนเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้วัยรุ่นทำให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม และวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน แต่โรงเรียนมีบางสิ่งที่ยังวัยรุ่นไม่สามารถหลบหลีกได้ วัยรุ่นบางคนจึงไม่ชอบโรงเรียน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ทำหน้าที่นักเรียนได้ไม่ดีและวัยรุ่นที่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา การศึกษาสำหรับวัยรุ่นเหล่านี้จึงอาจเป็นการกดขี่โดยเจตนา เนื่องจากวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการอิสรภาพ หรือรักพวกพ้องมากกว่าโรงเรียนจึงอาจทำให้วัยรุ่นฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียนซึ่งต้องการฝึกให้วัยรุ่นเป็นคนมีความรับผิดชอบ รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้ทำอะไรตามอำเภอใจและประพฤติตามมาตรฐานของสังคม โดยแสดงพฤติกรรมเป็นคนเกรงหรือประพฤติไม่ดี เช่น แสดงความไม่สุภาพต่อครู การทำร้ายร่างกาย การใช้ยาเสพติด การใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด การใช้ภาษาหยาบโลน การคดโกง การโกหก การขโมยเล็ก ๆ น้อย ๆ การต่อสู้ การทำลายหรือการทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือโรงเรียนบุบสลาย เป็นต้น โรงเรียนจึงควรมีจำนวนครูที่เพียงพอในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนและครูจะต้องไม่ละทิ้งหน้าที่ มุกดา ศรีรงค์ และคณะ (2544 : 136) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาเป็นกลุ่มสังคมที่อบรมสั่งสอนบุคคลโดยการให้การเรียนรู้และอบรมบุคคลโดยตรง โดยมีความสำคัญรองจากครอบครัว สภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา อันได้แก่ 1) กฎระเบียบและการปกครอง ที่มีลักษณะ

พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาบุคลิกภาพให้บุคคลมีคุณธรรมและระเบียบวินัยตามที่สังคมต้องการ 2) ทักษะและบุคลิกภาพของครู ที่เป็นปัจจัยสำคัญของระบบการเรียนการสอน และ 3) กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา มีส่วนช่วยพัฒนาบุคคลได้เช่นกัน โดยเฉพาะในด้านพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ และบุคลิกภาพของบุคคล” สุรางค์ โค้วตระกูล (2550 : 421) จึงกล่าวว่า “หน้าที่ของครูไม่ใช่เพียงแต่เป็นผู้สอนด้านวิชาความรู้ให้นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ครูยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ ช่วยให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข”

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติต่อครู หรือการแสดงพฤติกรรมของครูที่ปฏิบัติต่อนักเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับครูนั้นนักเรียนสามารถแสดงออกอย่างเปิดเผย กล่าวที่จะพูดคุย หรือแสดงความคิดเห็น และเมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งประสบกับปัญหา ครูก็ยินดีรับฟังและให้คำแนะนำ อีกทั้งเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน ร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ผ่านพ้นไป

3.3.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางที่ดี อีกทั้งจะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมาย ได้มีการศึกษาความสำคัญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไว้หลายท่าน ดังนี้

ประยัด ทองมาก (2535 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า ครูมีความสำคัญที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียน ครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด รองไปจากพ่อแม่และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติ จิตใจและความต้องการของเด็ก ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก มีผู้กล่าวว่าครูเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็กกล่าวคือ ครูมิใช่เพียงแต่ให้ความรู้ในห้องเรียนอย่างเดียวแต่เป็นผู้อบรมกล่อมเกลานิสัยใจคอและความประพฤติของเด็ก ดังนั้นการที่เด็กจะมีความสุขและเรียนหนังสือได้ดีนั้นจึงอยู่ที่วิถีทางที่ครูจะปฏิบัติต่อเด็ก ช่วยเหลือเด็กในด้านการเรียน การแสดงความรักต่อเด็ก การช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี และการเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็กซึ่งชนเผ่าข่าเกิด (2535: 7) ก็ได้กล่าวถึง ความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียนว่าครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านการพูด กิริยา ท่าทาง สี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความรักความจริงใจของครู สิ่งเหล่านี้จะมีผลทางด้านจิตใจและการแสดงความรัก ความศรัทธาในครูของเขาด้วยความจริงใจ ความรู้สึกที่ดีต่อกันจะสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่สดชื่น มีความรัก ความ

ผูกพัน เอื้ออาทรและให้อภัยต่อกันส่วนนารี โนริกะ (2536 : 9) กล่าวเสริมว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุดนอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมนักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรักความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีและเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็กเรียน ด้านพรณี ชูทัช เจนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนว่า ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่เด็กมอง อย่าเห็นว่าความกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กตั้งใจเรียน เช่นเดียวกับที่พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2542 : 15) ที่กล่าวว่า “ถ้ามีการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางที่ดีแล้ว จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นที่ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้นักเรียนแสดงออกในทางที่ถูกต้องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบันมากที่สุด” ซึ่งประทีป แสงเปี่ยมสุข (2543 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในทิศทางเดียวกันว่า “ความสำเร็จในด้านการสอนส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ดีของครูกับนักเรียนภายใต้บรรยากาศ ปราศจากการข่มขู่ เด็กนักเรียนต้องเรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กจึงมีชีวิตผูกพันกับครูการแสดงออก นิสัยใจคอ และทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนย่อมมีสิทธิผลต่อการเรียนและสภาพใจของเด็ก” และธิดา ฐิติพานิชยางกูร (2550 : 36) ได้กล่าวโดยสรุปว่า “สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูจะเป็นส่วนช่วยในการเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี การปฏิบัติตนของครูที่แสดงถึงการให้ความรักความเอาใจใส่ การยอมรับและการให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีความสุขในการเรียนก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ดี”

สรุป สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูถือได้ว่ามีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนว่า ความสำเร็จในด้านการสอนส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ดีของครูกับนักเรียน การให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยข้อมูลปี 2551 มีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 48,935 คน (สำนักงานคณะกรรมการพื้นฐานจังหวัดบุรีรัมย์, 2551)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 400 คน ผู้วิจัยหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane 1970 : 886)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่จะยอมรับได้

กำหนดระดับนัยสำคัญ .05 ($\alpha = .05$)

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่ และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง (Yamane 1970 : 886) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และตามความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 ได้แก่ โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนกระสังพิทยาคม โรงเรียนนางรองพิทยาคม และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เป็นจำนวน 400 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ของนักเรียนทั้ง 4 เขต

นักศึกษาทั้ง 4 เขต	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	100
โรงเรียนกระสังพิทยาคม	100
โรงเรียนนางรองพิทยาคม	100
โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย	100
รวม	400

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- การศึกษา
1. สุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 เขตพื้นที่
    - เขต 1 ประกอบด้วย อ.เมือง อ.บ้านด่าน อ.ลำปลายมาศ อ.ชำนิ
    - เขต 2 ประกอบด้วย อ.พลับพลาชัย อ.กระสัง อ.ประโคนชัย อ.บ้านกรวด
อ.ห้วยราช
    - เขต 3 ประกอบด้วย อ.นางรอง อ.เฉลิมเกียรติ อ.หนองหงส์ อ.หนองกี่ อ.ปะคำ
อ.โนนสุวรรณ อ.โนนดินแดง
    - เขต 4 ประกอบด้วย อ.สตึก อ.แคนดง อ.คูเมือง อ.นาโพธิ์ อ.พุทไธสง
อ.บ้านใหม่ไชยพจน์
  2. สุ่มตัวอย่างอำเภอ ในจังหวัดบุรีรัมย์มีทั้งหมด 23 อำเภอ แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาได้ 4 เขตพื้นที่การศึกษา ทำการสุ่มตัวอย่างง่ายแบบวิธีจับฉลากในแต่ละเขตพื้นที่

การศึกษาเพื่อให้ได้ตัวอย่างละอำเภอ รวมตัวอย่างทั้งหมดในเขตพื้นที่การศึกษาได้ 4 อำเภอ คือ เขต 1 อำเภอเมือง เขต 2 อำเภอกระสัง เขต 3 อำเภอนางรอง และเขต 4 อำเภอสตึก

3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียน หลังจากที่ได้อำเภอตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 เขต แล้ว ผู้วิจัยทำการสุ่มโรงเรียนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ โดยการนำรายชื่อโรงเรียนในสังกัด อำเภอที่เป็นอำเภอตัวอย่างมาทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากได้โรงเรียนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ดังต่อไปนี้

ก. อำเภอเมือง	ได้แก่	โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม
ข. อำเภอกระสัง	ได้แก่	โรงเรียนกระสังพิทยาคม
ค. อำเภอนางรอง	ได้แก่	โรงเรียนนางรองพิทยาคม
ง. อำเภอสตึก	ได้แก่	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย บุรีรัมย์

4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียน เมื่อได้โรงเรียนตัวอย่างจำนวน 4 โรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย โดยการจับสลาก เพื่อให้ได้ห้องเรียนตัวอย่าง ชั้นละ 1 ห้องเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนละ 100 คน ซึ่งจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 โรงเรียน รวบรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งหมดได้ 400 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับตัวทางอารมณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1. ประเภทของเครื่องมือที่ใช้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบวัด ดังนี้

3.1.1 แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 แบบวัด ได้แก่

- 1) แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์
- 2) แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว
- 3) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- 4) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.1.2 การได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยศึกษาและนำข้อคำถามต่างๆมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ ทฤษฎี และแนวความคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยนำมาหาคุณภาพแล้ว ซึ่งได้แก่แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

1. แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ
2. แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ
3. แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ
4. แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

4. การสร้างเครื่องมือแบบวัด

4.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอารมณ์ การปรับตัวทางอารมณ์วัยรุ่นตอนต้น สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งรวมทั้งการสร้างเครื่องมือวัดทั้ง 4 แบบ

4.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยง (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบให้ตรงกับความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแบบวัดสัมพันธภาพนักเรียนกับครู ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 100 คนแล้ว นำแบบวัดไปใช้ในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนกระสังพิทยาคม โรงเรียนนางรองพิทยาคม และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย

ลักษณะของแบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงมาก
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงบางครั้ง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงบ้าง
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงเลย

คำตอบ	เกณฑ์การให้คะแนน	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงที่สุด	6	1
จริง	5	2
ค่อนข้างจริง	4	3
ค่อนข้างไม่จริง	3	4
ไม่จริง	2	5
ไม่จริงเลย	1	6

เกณฑ์การตีความคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์

แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5.00 - 6.00	คะแนน หมายถึง	มีการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับ	ดีมากที่สุด
4.00 - 4.99	คะแนน หมายถึง	มีการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับ	ดีมาก
3.00 - 3.99	คะแนน หมายถึง	มีการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับ	ปานกลาง
2.00 - 2.99	คะแนน หมายถึง	มีการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับ	น้อย
1.00 - 1.99	คะแนน หมายถึง	มีการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับ	น้อยที่สุด

เกณฑ์การตีความคะแนนการวัดสัมพันธภาพ
แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5.00 - 6.00	คะแนน	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในระดับ	ดีมากที่สุด
4.00 - 4.99	คะแนน	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในระดับ	ดีมาก
3.00 - 3.99	คะแนน	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในระดับ	ปานกลาง
2.00 - 2.99	คะแนน	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในระดับ	น้อย
1.00 - 1.99	คะแนน	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในระดับ	น้อยที่สุด

ความหมายค่า r

0.70 - 1.00 สัมพันธภาพที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ระดับสูง

0.30 - 0.79 สัมพันธภาพที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ระดับปานกลาง

0.00 - 0.29 สัมพันธภาพที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ระดับต่ำ

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541).

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

5.1 ขอความร่วมมือผู้อำนวยการโรงเรียนสะแกพิทยาคมเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 100 คนซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ในการทดลองเครื่องมือ (Try out)

5.2 ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนกระสังพิทยาคม โรงเรียนนางรองพิทยาคม โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย บุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 400 คน ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ การวัดสัมพันธภาพในครอบครัว การวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยการคัดเลือกนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมจำนวนนักเรียนตัวอย่างที่ตอบแบบวัดโรงเรียนละ 100 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพในครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 5 ผลวิเคราะห์สมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวม

การปรับตัวทางอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเข้าใจตนเอง	3.89	.441	ปานกลาง
ด้านเข้าใจผู้อื่น	3.74	.549	ปานกลาง
ด้านควบคุมอารมณ์	3.91	.483	ปานกลาง
ด้านความคิดเชิงบวก	3.86	.437	ปานกลาง
รวม	3.85	.477	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางพบว่า ด้านควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 3.91$), ด้านเข้าใจตนเอง ($\bar{X} = 3.89$), ด้านความคิดเชิงบวก ($\bar{X} = 3.86$) และ ด้านเข้าใจผู้อื่น ($\bar{X} = 3.74$)

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ เรียงตามคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านเข้าใจตนเอง

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง มาก ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ข้าพเจ้าสามารถบอก ได้เสมอว่า ตนเองมี อารมณ์อย่างไร	0	1	3	169	98	129	4.88	.886	ดีมาก
2. เมื่อข้าพเจ้าหงุดหงิด ไม่พอใจ ข้าพเจ้ามัก กระแทกหรือปา สิ่งของ	120	103	88	40	44	5	2.50	1.366	น้อย ที่สุด
3. ถึงแม้มีอุปสรรค มากมาย แต่ข้าพเจ้าก็ ไม่ทอดทิ้งในสิ่งที่ ข้าพเจ้ารับผิดชอบอยู่	0	1	13	142	109	135	4.91	.916	ดีมาก
4. ข้าพเจ้ารู้จักข้อดีและ ข้อเสียของตนเอง	0	2	33	106	126	133	4.89	.981	ดีมาก
5. ข้าพเจ้าไม่รู้จริงๆ ว่า ข้าพเจ้าเก่งในเรื่อง อะไร	111	130	120	21	12	6	2.28	1.106	น้อย ที่สุด
รวม							3.89	.441	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามด้านเข้าใจตนเองโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ถึงแม้มีอุปสรรคมากมาย แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ทอดทิ้งในสิ่งที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบอยู่ ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้ารู้จักข้อดีและข้อเสียของตนเอง ($\bar{X} = 4.89$), ข้าพเจ้าสามารถบอกได้เสมอว่า ตนเองมีอารมณ์อย่างไร ($\bar{X} = 4.88$), เมื่อข้าพเจ้าหงุดหงิด ไม่พอใจ

ข้าพเจ้ามักกระแทกหรือปาสิ่งของ ($\bar{X} = 2.50$) และ ข้าพเจ้าไม่รู้จริง ๆ ว่า ข้าพเจ้าเก่งในเรื่องอะไร ($\bar{X} = 2.28$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างเรียงตามคะแนน จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่น

ปัจจัย	ไม่จริง เลข	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เมื่อบอกสีหน้า แหวดตา ท่าทาง หรือน้ำเสียง ของบุคคล ข้าพเจ้าก็ สามารถรับรู้อารมณ์ ของเขาได้	0	15	15	141	107	122	4.77	1.045	ดีมาก
2. ข้าพเจ้ารับรู้ความรู้สึก ของผู้อื่นได้อย่าง รวดเร็ว	0	9	61	132	84	114	4.58	1.121	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการ ทำร้ายความรู้สึกของ คนอื่นเสมอ	1	6	25	158	89	121	4.73	1.025	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าไม่อดทนฟัง ผู้อื่นพูดถึงเรื่องราว ของเขาเองตลอดเวลา	116	110	105	40	29	0	2.39	1.207	น้อย
5. ข้าพเจ้าไม่ชอบ คำวิจารณ์จากผู้อื่น	145	94	90	61	10	0	2.24	1.169	น้อย
รวม							3.74	.549	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อมองสีหน้า แวดตา ท่าทาง หรือน้ำเสียงของบุคคล ข้าพเจ้าก็สามารถรับรู้อารมณ์ของเขาได้ ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่นเสมอ ($\bar{X} = 4.73$), ข้าพเจ้ารับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.58$), ข้าพเจ้าไม่ค่อยทงฟังผู้อื่นพูดถึงเรื่องราวของเขาเองตลอดเวลา ($\bar{X} = 2.39$) และ ข้าพเจ้าไม่ชอบคำวิจารณ์จากผู้อื่น ($\bar{X} = 2.24$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง เรียงตามคะแนนจำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ก่อน		จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
			ข้าง ไม่ จริง	ข้าง จริง					
1. ข้าพเจ้ามักให้คนอื่น ตัดสินใจแทนตนเอง	124	59	118	25	56	18	2.71	1.529	น้อย
	31.0	14.8	29.5	6.2	14.0	4.5			
2. เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าทำคือ หยุดและคิด เพื่อพิจารณา เลือกทางเลือกที่เป็นไป ได้มากที่สุด	0	12	25	128	96	139	4.81	1.075	ดีมาก
	0.0	3.0	6.2	32.0	24.0	34.8			
3. ข้าพเจ้ายอมรับได้ว่า ผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่ ไม่ พอใจในการกระทำของ ข้าพเจ้า	3	7	4	115	154	117	4.90	.944	ดีมาก
	.8	1.8	1.0	28.8	38.5	29.2			
4. เมื่อข้าพเจ้ามีความคิด เห็นขัดแย้งกับคนอื่น ข้าพเจ้ามักใช้วิธี ประนีประนอม	10	1	21	141	108	119	4.73	1.102	ดีมาก
	2.5	.2	5.2	35.2	27.0	29.8			

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ปัจจัย	ไม่จริง เลข	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ข้าพเจ้าทนไม่ได้เมื่อ ต้องไปอยู่ในสังคมที่มี กฎระเบียบขัดกับ ความเคยชินของ ข้าพเจ้า	114	117	107	29	26	7	2.39	1.248	น้อย
รวม							3.91	.483	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ายอมรับได้ว่า ผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของข้าพเจ้า ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา ได้แก่ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าทำคือหยุดและคิด เพื่อพิจารณาเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$), เมื่อข้าพเจ้ามีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่น ข้าพเจ้ามักใช้วิธีประนีประนอม ($\bar{X} = 4.73$), ข้าพเจ้ามักให้คนอื่นตัดสินใจแทนตนเอง ($\bar{X} = 2.71$) และข้าพเจ้าทนไม่ได้เมื่อต้องไปอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของข้าพเจ้า ($\bar{X} = 2.39$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
เรียงตามคะแนน จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวก

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตของ ข้าพเจ้ามีคุณค่ามาก	0	10	13	101	130	146	4.97	.987	ดีมาก
	0.0	2.5	3.2	25.2	32.5	36.5			
2. เมื่อข้าพเจ้าเกิด ความเครียด ข้าพเจ้า สามารถลดความ เครียดได้โดยการพูด ให้กำลังใจตนเอง	5	1	24	152	76	142	4.80	1.077	ดีมาก
	1.2	.2	6.0	38.0	19.0	35.5			
3. แม้สถานการณ์เป็นไป ด้วยดี ข้าพเจ้าก็ยัง ไม่ไว้วางใจ	108	89	194	7	2	0	2.26	.895	น้อย
	27.0	22.2	48.5	1.8	.5	0.0			
4. ถึงแม้จะอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าก็สามารถหา ความสุขได้	128	71	131	49	21	0	2.41	1.202	น้อย
	32.0	17.8	32.8	12.2	5.2	0.0			
5. ข้าพเจ้าคิดว่าทุก ปัญหาที่มีทางออกเสมอ	7	12	9	140	66	166	4.86	1.179	ดีมาก
	1.8	3.0	2.2	35.0	16.5	41.5			
รวม							3.86	.437	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.5 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวกโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตของข้าพเจ้ามีคุณค่ามาก ($\bar{X} = 4.97$) รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหาที่มีทางออกเสมอ ($\bar{X} = 4.86$), เมื่อข้าพเจ้าเกิดความเครียด ข้าพเจ้าสามารถลดความเครียดได้โดยการพูดให้กำลังใจตนเอง ($\bar{X} = 4.80$), ถึงแม้จะอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าก็สามารถหาความสุขได้ ($\bar{X} = 2.41$) และแม้สถานการณ์จะเป็นไปด้วยดี ข้าพเจ้าก็ยังไม่ไว้วางใจ ($\bar{X} = 2.26$)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่
(Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธ์ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	ไม่จริง เลข	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในครอบครัว ของข้าพเจ้ามีความ ผูกพันรักใคร่ สามัคคี ปรองดองกัน	0	1	1	101	122	175	5.17	.833	ดีมาก ที่สุด
2. ข้าพเจ้า และพี่น้อง เป็นที่ปรึกษาซึ่งกัน และกัน	0	3	15	103	101	178	5.09	.956	ดีมาก ที่สุด
3. ครอบครัวของข้าพเจ้า มีกิจกรรมพักผ่อน สนุกสนาน บันเทิงใจ ร่วมกันเสมอ	0	3	15	122	113	147	4.96	.944	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าได้ยินหรือเห็น พ่อแม่ทะเลาะกันเป็น ประจำ	90	65	94	48	52	51	3.15	1.684	ปาน กลาง
5. พ่อแม่ไม่มีเวลาพูดคุย และร่วมสนทนากัน ในเรื่องราวต่าง ๆ กับ ข้าพเจ้า	126	46	92	51	38	47	2.93	1.715	น้อย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. พ่อแม่ของข้าพเจ้า เลี้ยงดูข้าพเจ้าแบบ ประชาธิปไตย ใช้ เหตุผล และรักความ ยุติธรรม	9	7	17	83	115	167	5.00	1.167	ดีมาก ที่สุด
7. พ่อแม่ของข้าพเจ้า บังคับให้ข้าพเจ้า ปฏิบัติตามระเบียบ วินัยอย่างเคร่งครัด	98	81	170	34	12	3	2.47	1.089	น้อย
8. เมื่อพ่อแม่ของข้าพเจ้า อารมณ์เสีย จะระบาย อารมณ์กับข้าพเจ้า หรือคนในครอบครัว หรือสิ่งของเสมอ	87	43	105	27	52	86	3.43	1.823	ปาน กลาง
9. พ่อแม่ให้กำลังใจ ข้าพเจ้าเสมอ เมื่อ ข้าพเจ้าประสบ ความสำเร็จใน การเรียน การทำงาน	5	5	16	86	78	210	5.14	1.093	ดีมาก ที่สุด
10. เวลาข้าพเจ้ามีปัญหา พ่อแม่จะช่วยคลี่คลาย ปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ เป็นอย่างดี	5	3	22	98	95	177	5.01	1.085	ดีมาก ที่สุด
รวม							4.23	.601	ดีมาก

จากตารางที่ 4.6 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีความผูกพันรักใคร่ สามัคคีปรองดองกัน ($\bar{X} = 5.17$) รองลงมา ได้แก่ พ่อแม่ให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ เมื่อข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ($\bar{X} = 5.14$), ข้าพเจ้า และพี่น้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 5.09$), เวลาข้าพเจ้ามีปัญหา พ่อแม่จะช่วยคลี่คลายปัญหาต่างๆ ให้ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 5.01$) และพ่อแม่ของข้าพเจ้าเลี้ยงดูข้าพเจ้าแบบประชาธิปไตย ใช้เหตุผล และรักความยุติธรรม ($\bar{X} = 5.00$)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยการแจกแจง
ความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
ของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ข้าพเจ้ามีความสุขและ สนุกสนานเมื่อได้ ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	0	4	17	85	104	190	5.15	.963	ดีมาก ที่สุด
2. เพื่อนมักเอาเปรียบ ข้าพเจ้าเสมอ	114	49	126	46	36	29	2.85	1.626	น้อย
3. เพื่อนมักอิจฉาข้าพเจ้า ในบางเรื่อง	85	79	97	70	61	8	2.92	1.418	น้อย
4. ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ สามารถปรึกษาปัญหา ซึ่งกันและกันได้ ทุกเรื่อง	16	8	26	109	130	111	4.65	1.231	ดีมาก
5. การคบเพื่อนทำให้ ข้าพเจ้าค้นพบ สิ่งใหม่ๆ ที่ทำให้ชีวิต มีความหมายมากขึ้น	0	19	7	74	125	175	5.08	1.057	ดีมาก ที่สุด
6. ข้าพเจ้าสามารถเป็น มิตรแท้ของเพื่อน ทุกคนได้	11	13	27	117	109	123	4.67	1.224	ดีมาก
7. ข้าพเจ้าไม่เคยนิินทา กล่าวร้ายเพื่อน ลับหลัง	24	39	53	94	67	123	4.32	1.637	ดีมาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ก่อน ข้าง ไม่ จริง	ก่อน ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ข้าพเจ้าเข้าอกเข้าใจ เพื่อน และพูดจาดีกับ เพื่อน ๆ ทุกคน	5	13	41	180	59	102	4.45	1.145	ดีมาก
9. เมื่อถูกเพื่อนวิจารณ์ ข้าพเจ้าโกรธและ โต้ตอบทันที	97	48	183	39	22	11	2.69	1.249	น้อย
10. ข้าพเจ้าไม่ชอบติดต่อกับ เพื่อน ๆ	108	44	90	31	53	74	3.25	1.847	ปาน กลาง
รวม	27.0	11.0	22.5	7.8	13.2	18.5	4.00	.602	ดีมาก

จากตารางที่ 4.7 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ามีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ($\bar{X} = 5.15$) รองลงมา ได้แก่ การคบเพื่อนทำให้ข้าพเจ้าค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่ทำให้ชีวิตมีความหมายมากขึ้น ($\bar{x} = 5.08$), ข้าพเจ้าสามารถเป็นมิตรแท้ของเพื่อนทุกคนได้ ($\bar{X} = 4.67$), ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่สามารถปรึกษาปัญหาซึ่งกันและกันได้ทุกเรื่อง ($\bar{X} = 4.65$) และข้าพเจ้าเข้าอกเข้าใจเพื่อน และพูดจาดีกับเพื่อน ๆ ทุกคน ($\bar{X} = 4.45$)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูโดยการแจกแจง
ความถี่ (Frequencies), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของ
กลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ครูของข้าพเจ้าเป็นคน ถือตัว ไม่เป็นกันเอง กับนักเรียน	98	45	133	43	69	12	2.94	1.470	น้อย
2. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา ข้าพเจ้าได้รับ คำปรึกษาจากครูจน ทำให้ข้าพเจ้า แก้ปัญหาได้	11	5	27	176	94	87	4.49	1.108	ดีมาก
3. ครูยอมรับฟังปัญหา ของข้าพเจ้าในทุก เรื่อง	8	17	52	135	114	74	4.38	1.168	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าได้รับ คำแนะนำที่ดี ๆ จาก ครูเสมอ	0	6	24	140	141	89	4.71	.930	ดีมาก
5. ครูยอมรับฟังความ คิดเห็น ความสามารถ และผลงานของ นักเรียนอย่างจริงจัง เสมอ	6	8	26	147	115	98	4.63	1.075	ดีมาก
6. ครูนึกถึงความรู้สึก และความต้องการของ นักเรียนเสมอ	16	7	33	168	92	84	4.41	1.190	ดีมาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัย	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. ครูมักพูดจาข่มขู่ นักเรียนเสมอ	69 17.2	76 19.0	149 37.2	58 14.5	26 6.5	22 5.5	2.91	1.332	น้อย
8. ครูให้ความสนใจต่อ นักเรียนแต่ละคนไม่ เท่ากัน	83 20.8	93 23.2	152 38.0	26 6.5	31 7.8	15 3.8	2.69	1.296	น้อย
9. ครูทำโทษและคาด โทษนักเรียนอย่างไม่ มีเหตุผล	84 21.0	80 20.0	115 28.8	27 6.8	75 18.8	19 4.8	2.96	1.513	น้อย
10. ครูมีพฤติกรรม เหมาะสมเป็น แบบอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติตัว	4 1.0	3 .8	20 5.0	135 33.8	138 34.5	100 25.0	4.75	.977	ดีมาก
รวม							3.88	.521	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นของข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีพฤติกรรมเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัว ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาได้แก่ ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำที่ดี ๆ จากครูเสมอ ($\bar{X} = 4.71$), ครูยอมรับฟังความคิดเห็นความสามารถ และผลงานของนักเรียนอย่างจริงจังเสมอ ($\bar{X} = 4.63$), เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าได้รับ คำปรึกษาจากครูจนทำให้ข้าพเจ้าแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 4.49$) และครูนี้ถึงความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนเสมอ ($\bar{X} = 4.41$)

ตอนที่ 5 ผลวิเคราะห์สมมติฐาน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามภาพรวม

สัมพันธภาพ	การปรับตัวทางอารมณ์			
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.382**	.000	ปานกลาง	บวก
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.545**	.000	ปานกลาง	บวก
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	.447**	.000	ปานกลาง	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามภาพรวม เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .382$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. สัมพันธภาพในครอบครัว กล่าวคือ ระดับสัมพันธภาพมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .382$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .545$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

4. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .447$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจตนเอง

สัมพันธภาพ	ด้านเข้าใจตนเอง			
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.288**	.000	ต่ำ	บวก
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.350**	.000	ปานกลาง	บวก
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	.415**	.000	ปานกลาง	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจตนเอง เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ ($r = .288$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจตนเองในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .350$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจตนเองในทิศทางเดียวกันของนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .415$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจตนเองในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่น

สัมพันธภาพ	ด้านเข้าใจผู้อื่น			
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.146**	.000	ต่ำ	บวก
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.229**	.000	ต่ำ	บวก
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	.149**	.000	ต่ำ	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านเข้าใจผู้อื่น เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ ($r = .146$)กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจผู้อื่นในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ ($r = .229$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจผู้อื่นในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ .01

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ ($r = .149$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านเข้าใจผู้อื่นในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์

สัมพันธภาพ	ด้านควบคุมอารมณ์			
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.405**	.000	ปานกลาง	บวก
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.495**	.000	ปานกลาง	บวก
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	.361**	.000	ปานกลาง	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านควบคุมอารมณ์ เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .405$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านควบคุมอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .495$)กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านควบคุมอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .361$)กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านควบคุมอารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวก

สัมพันธภาพ	ด้านความคิดเชิงบวก			ทิศทาง
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.203**	.000	ต่ำ	บวก
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.413**	.000	ปานกลาง	บวก
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	.308**	.000	ปานกลาง	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

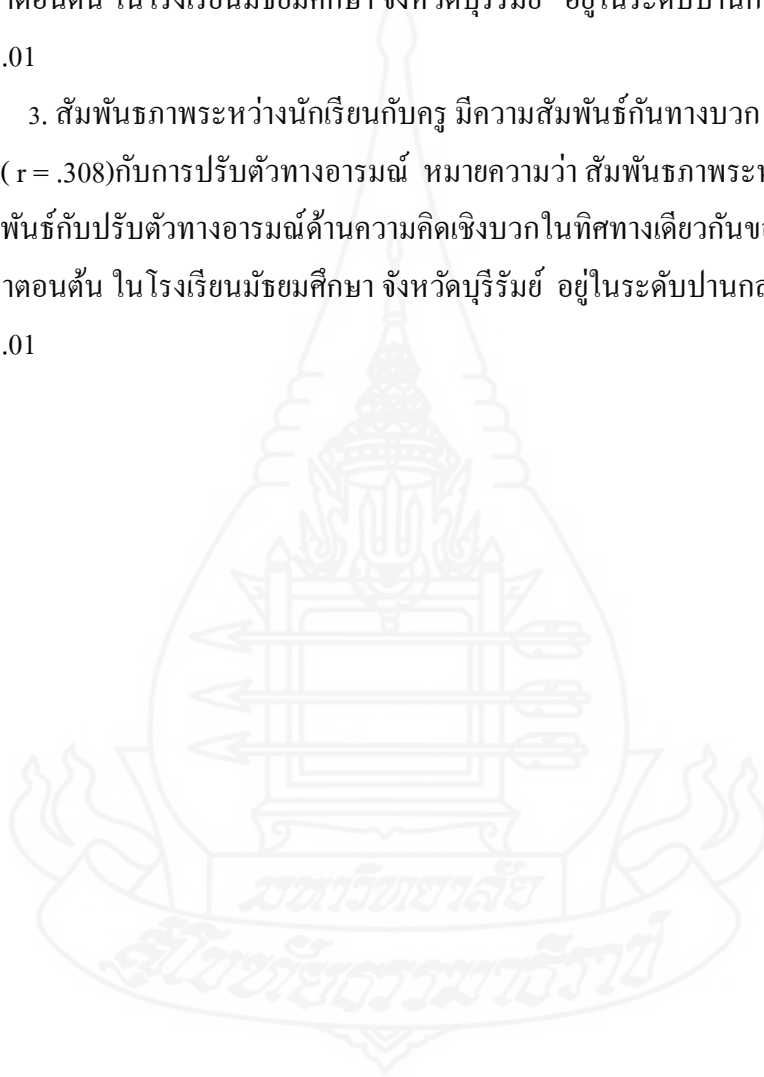
จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวก เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ ($r = .203$)กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทาง

อารมณ์ในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามด้านความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .413$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านความคิดเชิงบวกในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .308$) กับการปรับตัวทางอารมณ์ หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ด้านความคิดเชิงบวกในทิศทางเดียวกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย และอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย
สุดท้าย คือข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวิจัยต่อไป

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

1.1.2 เพื่อศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับ
การปรับตัวทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน

1.2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด
บุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวน 48,935 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด
บุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551 ชั้น ม.1-ม.3 จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่
(Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

1.3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2551 – 13 กันยายน 2551 รวม 2 สัปดาห์

1.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของเครื่องมือที่ใช้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบวัด ดังนี้

1) แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 แบบวัด คือ (1) แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ (2) แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว (3) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (4) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2) การได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยศึกษาและนำข้อคำถามต่างๆมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ ทฤษฎี และแนวความคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยนำมาหาคุณภาพแล้ว ซึ่งได้แก่แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

(1) แบบวัดระดับการปรับตัวทางอารมณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ
(2) แบบวัดสัมพันธ์ในครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ (3) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ (4) แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ขอความร่วมมือผู้อำนวยการ โรงเรียนสะแกพิทยาคมเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 100 คนซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ในการทดลองเครื่องมือ (Try out)

2) ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนกระสังพิทยาคม โรงเรียนนางรองพิทยาคม โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย บุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 400 คน ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ การวัดสัมพันธภาพในครอบครัว การวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยการคัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมจำนวนนักเรียนตัวอย่างที่ตอบแบบวัด โรงเรียนละ 100 คน

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.4.1 ระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4.2 สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ .01

2. อภิปรายผล

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านควบคุมอารมณ์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมาย แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ทอดทิ้งที่จะทำในสิ่งที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบอยู่ รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้ารู้จักข้อดีและข้อเสียของตนเอง, ข้าพเจ้าสามารถบอกได้เสมอว่า ตนเองมีอารมณ์อย่างไร, เมื่อข้าพเจ้าหงุดหงิด ไม่พอใจ ข้าพเจ้ามักจะกระแทกหรือปาสิ่งของ และ ข้าพเจ้าไม่รู้จักจริงๆ ว่า ข้าพเจ้าเก่งในเรื่องอะไร, ด้านเข้าใจตนเองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อมองสีหน้า แวดตา ท่าทาง หรือน้ำเสียงของบุคคล ข้าพเจ้าก็สามารถรับรู้อารมณ์ของเขาได้ รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่นเสมอ, ข้าพเจ้ารับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว, ข้าพเจ้าไม่อดทนฟังผู้อื่นพูดถึงเรื่องราวของเขาเองตลอดเวลา และ ข้าพเจ้าไม่ชอบคำวิจารณ์จากผู้อื่น, ด้านความคิดเชิงบวกโดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตของข้าพเจ้ามีคุณค่ามาก รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหา มีทางออกเสมอ, เมื่อข้าพเจ้าเกิดความเครียด ข้าพเจ้าสามารถลดความเครียดได้โดยการพูดให้กำลังใจตนเอง, ถึงแม้จะอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าก็สามารถหาความสุขได้ และแม้สถานการณ์จะเป็นไปด้วยดี ข้าพเจ้าก็ยังไม่ว่างใจ และด้านเข้าใจผู้อื่น โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ายอมรับได้ว่า ผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของข้าพเจ้า รองลงมา ได้แก่ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าทำคือหยุดและคิด เพื่อพิจารณาเลือกทางเลือกที่

เป็นไปได้มากที่สุด, เมื่อข้าพเจ้ามีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่น ข้าพเจ้ามักใช้วิธีประนีประนอม, ข้าพเจ้ามักให้คนอื่นตัดสินปัญหาแทนตนเอง และข้าพเจ้าทนไม่ได้เมื่อต้องไปอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของข้าพเจ้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549 : 48) ได้ศึกษาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ของโรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการแสดงกิริยา วาจาที่เหมาะสม และด้านการแสดงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ พบว่า การปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนทุกด้านอยู่ในระดับดี

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธในครอบครัว โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีความผูกพันรักใคร่ สามัคคีปรองดองกัน รองลงมา ได้แก่ พ่อแม่ให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ เมื่อข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน, ข้าพเจ้า และพี่น้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน, เวลาข้าพเจ้ามีปัญหา พ่อแม่จะช่วยคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ให้ได้เป็นอย่างดี และพ่อแม่ของข้าพเจ้าเลี้ยงดูข้าพเจ้าแบบประชาธิปไตย ใช้เหตุผล และรักความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 78) กล่าวว่า ภายในครอบครัว บิดามารดามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นผ่านพ้นวิกฤตการณ์ชีวิตในช่วงวัยรุ่นนี้ได้โดย 1. ให้โอกาสในการรับผิดชอบตนเองและรับผิดชอบบางส่วนของครอบครัว 2. ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์หรือการบังคับในการดูแลอบรมและให้คำปรึกษา 3. กระตุ้นและส่งเสริมการปรับตัวที่เหมาะสม ห้ามปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสม อธิบายสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ 4. เมื่อมีข้อขัดแย้งหรือมีความสงสัยก็สามารถคุยปรึกษากันได้แบบผู้ใหญ่ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ามีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ รองลงมา ได้แก่ การคบเพื่อนทำให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่ทำให้ชีวิตมีความหมายมากขึ้น, ข้าพเจ้าสามารถเป็นมิตรแท้ของเพื่อนทุกคนได้, ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่สามารถปรึกษาปัญหาซึ่งกันและกันได้ทุกเรื่อง และข้าพเจ้าเข้าอกเข้าใจเพื่อน และจะพูดจาดีกับเพื่อน ๆ ทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธิดา จูติพานิชขางกูร (2550:43) กล่าวว่า “เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมาก การแสดงออกถึงความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักแสดงความคิดเห็นในยามเพื่อนเกิดความทุกข์หรือมีปัญหา รู้จักที่จะระงับอารมณ์และใช้เหตุผล วางตัวได้อย่างเหมาะสม ที่ทัศนคติที่ดีกับหมู่คณะและยอมที่จะรับฟังความคิดของผู้อื่นจะช่วยสร้างให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง

นักเรียนกับเพื่อน ทำให้มีความสุขในการเรียน มีความสุขในการมาโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีสภาพทางอารมณ์และจิตใจที่ดีและมั่นคง”

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีพฤติกรรมเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัว รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำที่ดี ๆ จากครูเสมอ, ครูยอมรับฟังความคิดเห็น ความสามารถ และผลงานของนักเรียนอย่างจริงใจเสมอ, เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากครูจนทำให้ข้าพเจ้าแก้ปัญหาได้ และครูนึกถึงความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธิดา จูติพานิชยางกูร(2550:36) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูจะเป็นส่วนช่วยในการเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี การปฏิบัติตนของครูที่แสดงถึงการให้ความรักความเอาใจใส่ การยอมรับและการให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีความสุขในการเรียน ก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ดี

ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 5.1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง, 5.2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง, 5.3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อัญชลี สุวรรณ (2541, อ้างในจตุรพร ลิ้มมั่นจริง, 2544, หน้า92) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิง ชั้นปีที่ 2 ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นมากที่สุด รองลงมาคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งนี้ยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพศ ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น พบว่า เพศชายมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง ขณะที่วัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระหว่าง 4,000-9,000 บาท/เดือน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านระดับสูง ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปรับตัวทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างจริง พบว่า ด้านควบคุมอารมณ์

โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมาย แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ทอดยที่จะทำในสิ่งที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบอยู่ รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้ารู้จักข้อดีและข้อเสียของตนเอง, ข้าพเจ้าสามารถบอกได้เสมอว่า ตนเองมีอารมณ์อย่างไร, เมื่อข้าพเจ้าหงุดหงิดไม่พอใจ ข้าพเจ้ามักจะกระแทกหรือปาสิ่งของ และ ข้าพเจ้าไม่รู้จริงๆ ว่า ข้าพเจ้าเก่งในเรื่องอะไร, ด้านเข้าใจตนเองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อมองสีหน้า แววตา ท่าทาง หรือน้ำเสียงของบุคคล ข้าพเจ้าก็สามารถรับรู้อารมณ์ของเขาได้ รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่นเสมอ, ข้าพเจ้ารับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว, ข้าพเจ้าไม่อดทนฟังผู้อื่นพูดถึงเรื่องราวของเขาเองตลอดเวลา และ ข้าพเจ้าไม่ชอบคำวิจารณ์จากผู้อื่น, ด้านความคิดเชิงบวกโดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตของข้าพเจ้ามีคุณค่ามาก รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ, เมื่อข้าพเจ้าเกิดความเครียด ข้าพเจ้าสามารถลดความเครียดได้โดยการพูดให้กำลังใจตนเอง, ถึงแม้จะอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าก็สามารถหาความสุขได้ และแม้สถานการณ์จะเป็นไปด้วยดี ข้าพเจ้าก็ยังไม่ไว้ใจ และด้านเข้าใจผู้อื่น โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ายอมรับได้ว่า ผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของข้าพเจ้า รองลงมา ได้แก่ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าทำคือหยุดและคิด เพื่อพิจารณาเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด, เมื่อข้าพเจ้ามีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่น ข้าพเจ้ามักใช้วิธีประนีประนอม, ข้าพเจ้ามักให้คนอื่นตัดสินใจแทนตนเอง และข้าพเจ้าทนไม่ได้เมื่อต้องไปอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของข้าพเจ้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549 : 48) ได้ศึกษาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ของโรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการแสดงกิริยาวาจาที่เหมาะสม และด้านการแสดงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ พบว่า การปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนทุกด้านอยู่ในระดับดี

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธ์ในครอบครัว โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีความผูกพันรักใคร่ สามัคคีปรองดองกัน รองลงมา ได้แก่ พ่อแม่ให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ เมื่อข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน, ข้าพเจ้า และพี่น้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน, เวลาข้าพเจ้ามีปัญหา พ่อแม่จะช่วยคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ให้ได้เป็นอย่างดี และพ่อแม่ของข้าพเจ้าเลี้ยงดูข้าพเจ้าแบบประชาธิปไตย ใช้เหตุผล และรักความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 78) กล่าวว่า

ภายในครอบครัว บิดามารดามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นผ่านพ้นวิกฤตการณ์ชีวิตในช่วงวัยรุ่นนี้ได้โดย 1. ให้โอกาสในการรับผิดชอบตนเองและรับผิดชอบต่อบางส่วนของครอบครัว 2. ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์หรือการบังคับในการดูแลอบรมและให้คำปรึกษา 3. กระตุ้นและส่งเสริมการปรับตัวที่เหมาะสม ห้ามปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสม อธิบายสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ 4. เมื่อมีข้อขัดแย้งหรือมีความสงสัยก็สามารถคุยปรึกษากันได้แบบผู้ใหญ่ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าพเจ้ามีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ รองลงมา ได้แก่ การคบเพื่อนทำให้ค้นพบสิ่งใหม่ๆ ที่ทำให้ชีวิตมีความหมายมากขึ้น, ข้าพเจ้าสามารถเป็นมิตรแท้ของเพื่อนทุกคนได้, ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่สามารถปรึกษาปัญหาซึ่งกันและกันได้ทุกเรื่อง และข้าพเจ้าเข้าอกเข้าใจเพื่อน และจะพูดจาดีกับเพื่อน ๆ ทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธิดา จูติพานิชขางกูร (2550:43) กล่าวว่า “เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมาก การแสดงออกถึงความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักแสดงความเห็นใจในยามเพื่อนเกิดความทุกข์หรือมีปัญหา รู้จักที่จะระงับอารมณ์และใช้เหตุผล วางตัวได้อย่างเหมาะสม ที่ทัศนคติที่ดีกับหมู่คณะและยอมที่จะรับฟังความคิดของผู้อื่นจะช่วยสร้างให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้มีความสุขในการเรียน มีความสุขในการมาโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีสภาพทางอารมณ์และจิตใจที่ดีและมั่นคง”

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีพฤติกรรมเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัว รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำที่ดี ๆ จากครูเสมอ, ครูยอมรับฟังความคิดเห็นความสามารถ และผลงานของนักเรียนอย่างจริงใจเสมอ, เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากครูจนทำให้ข้าพเจ้าแก้ปัญหาได้ และครูนี้ถึงความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธิดา จูติพานิชขางกูร(2550:36) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูจะเป็นส่วนช่วยในการเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี การปฏิบัติตนของครูที่แสดงถึงการให้ความรักความเอาใจใส่ การยอมรับและการให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีความสุขในการเรียนก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ดี

ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กับปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 5.1. สัมพันธภาพใน

ครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง, 5.2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง, 5.3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อัญชลี สุวรรณ (2541, อ้างในจตุพร ลิมมันจริง, 2544, หน้า92) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิง ชั้นปีที่ 2 ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นมากที่สุด รองลงมาคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งนี้ยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพศ ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น พบว่า เพศชายมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง ขณะที่วัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระหว่าง 4,000-9,000 บาท/เดือน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกบ้านระดับสูง ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีการปรับตัวทางอารมณ์ได้ดีที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้ที่นำแบบวัดการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ไปใช้ควรศึกษาองค์ประกอบของการปรับตัวทางอารมณ์และสัมพันธภาพซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญให้เข้าใจก่อน

3.1.2 ก่อนการตอบแบบวัด ครูควรเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและให้นักเรียนเข้าใจในแบบวัดโดยตอบให้ตรงกับความเป็นจริง อธิบายข้อคำถามให้ชัดเจน

3.1.3 ขึ้นสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญ หลังจากตอบแบบสอบถามครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และควรประเมินพฤติกรรมความคงทนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การวัด การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.1.3 การศึกษาทางด้านพฤติกรรมในด้านสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อน ตลอดจนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ย่อมส่งผลและทำให้ครูทราบว่าพฤติกรรมต่างๆที่แสดงออกล้วนก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรสร้างเครื่องมือแบบวัดทั้ง 4 แบบ สำหรับนักเรียนช่วงวัยอื่นๆ เช่น อายุ 16 - 18 ปี โดยการปรับเครื่องมือให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้เครื่องมือแบบวัดทั้ง 4 แบบ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.2.3 ควรศึกษาผลการใช้เครื่องมือแบบวัดทั้ง 4 แบบ เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเชิงบวกให้อยู่ในระดับดีมาก เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524) *สุขภาพจิตในโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร:ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาสุขภาพจิตและความมั่นคงทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมสุขภาพจิต (2543) *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร:กระทรวงสาธารณสุข
อ้างอิงใน www.watpon.com/test/emotional_intelligence.htm. ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2552.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544). *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2526) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัวปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จตุรพร ลีมนันจริง (2544) *จิตวิทยาวัยรุ่น* (ฉบับปรับปรุงใหม่) กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จรวพร กาญจนโชติ (2536) “การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้” ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จรรยา สุวรรณทัต (2523) “ครอบครัวสัมพันธ์” *ครูปริทัศน์* 6 (11): 52 -57
- จันทนา อินทจักร์ (2545) “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาทางด้านอารมณ์ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่” ปริญญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิตมหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว).เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ฉวีวรรณ สุขพรรณโพธาราม (2527) *พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทของครู* เชียงใหม่ มิตรนราการพิมพ์
- ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541) “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร” ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ชัยพร วิชาวุธ (2530) *เอกสารคำสอนชุดมนุษยศาสตร์กับสังคม* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชิววัฒน์ นิจนตร (2526) “สภาเชิงจิต-สังคมใน โรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุณูปบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์)
กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชูชื่น ชิวพูนผล (2541) “อิทธิพลของภาวะสุขภาพของผู้ป่วย ความเข้มแข็งในการมองโลกของญาติ
ผู้ดูแล และความรู้สึกรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ต่อการปรับตัวของผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็ง
ระยะลุกลาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรคุณูปบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชเนศ จำเกิด (2535) “การศึกษาสภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา” ในวิจัยสนเทศ 12(137):17-21
- ธิดา ฐิติพานิชขางกูร (2550). “ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และ
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพมหานครบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2527) *นักบริหาร ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร*
กรุงเทพมหานคร อนงศิลป์การพิมพ์
- นพพร พานิชสุข (2522) *คู่มือการฝึกสอน* กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549) “การศึกษาและพัฒนากการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น”
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นารี โนริกะ (2536) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้น นักเรียน และ
สุขภาพจิตของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว)
เชียงใหม่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร
- นิภา นิธยานน (2530) *การปรับตัวและบุคลิกภาพ:จิตวิทยาการเพื่อการศึกษาและชีวิต*
กรุงเทพมหานคร สารศึกษการพิมพ์

- นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535) “สุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร” ปรินิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยา การแนะแนว) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นุชลดดา โรจนประภาพรรณ (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกที่มีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารณสุขศาสตร์) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ประดิษฐ์ อูปรมย์ (2527) “เอกสารทางการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก” หน่วยที่ 8 กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2543) การสอนกระบวนการคิดโดยใช้ทักษะกระบวนการ กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ (2535) “สภาวะสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และทักษะการปรับตัว การปรับตัวเยาวชนไทย” คณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ประภาวดี เหล่าพลสุข (2539) “ปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตโควตา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประยูร มณีสร (ม.ป.ป.) จิตวิทยาวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะครุศาสตร์ สหรัตนโกสินทร์ วิทยาการจันทระเกษม
- ประหยัด ทองมาก (2535) “ครูแนะแนวประจำชั้น” แนะนำ 27 (143): 5-8
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530) สุขภาพจิตเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร บัณฑิตการพิมพ์
- พะยอม ธีรุต (2540) “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี” ปรินิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรจิรา วงศ์ชนะภัย (2545) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตเสรีไทย กรุงเทพมหานคร” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พรชูลี อาชวบำรุง (2525) *บทคัดย่องานวิจัยทางครุศาสตร์* กรุงเทพมหานคร ฝ่ายวิจัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
- พรพิมล เจียมนาคินทร์ (2539) *พัฒนาการวิจัยรุ่น* กรุงเทพมหานคร คอมพิวเตอร์
- พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2542) “เจตคติและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเมือง จังหวัดปัตตานี” *ปริญญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์) ปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี*
- พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538) *จิตวิทยาการสอน* กรุงเทพมหานคร ดันอ้อแถมมีศึกษา
- พัชรี มะแสงสม (2544) “ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง”
*ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพมหานคร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- พิริยาภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์ (2544) “บทบาทบิดา บทบาทมารดา และการปรับตัวกับเพื่อนของ
วัยรุ่น” *ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพมหานคร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- พิสิทธิ์ ปทุมบาล (2532) “ผลการเข้ากลุ่มแบบ Sensitivity Training ต่อการพัฒนาสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคล” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยา)
กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524) *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพมหานคร
ภาควิชา อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุกดา ศรียงค์ และคณะ (2544) *จิตวิทยาทั่วไป* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รวีวรรณ ชุมชัย (2536) *การมัธยมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วจิราภรณ์ ไชยรัตน์ (2539) “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร” *ปริญญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ*
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ ชีรดากร (2522) *จิตวิทยาการศึกษา* นนทบุรี โรงพิมพ์สถาน
สงเคราะห์หญิงปากเกร็ด
- วิจิตร อาวะกุล (2526) *เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์* กรุงเทพมหานคร บู้เคอเชนส์

- ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2527) *สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว* ในรวบรวมบทความเกี่ยวกับการจัด
สวัสดิการครอบครัวและเด็กและคนอื่นๆ. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535) *พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ* กรุงเทพมหานคร คณะ
แพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศรีเรือน แก้วกังวาน (2536) *จิตวิทยาพัฒนาการ พฤติกรรมศาสตร์ตลอดช่วงชีวิต*
กรุงเทพมหานคร (ม.ท.ท.)
- ศิริรงค์ ทับสายทอง (2535) *สุขวิทยาจิต* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพงษ์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ (2546) “ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการ
เห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยา
พัฒนาการ) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุขุมพร เถ ไพบูลย์ (2543) *รู้จักฉันใหม่...วัยแรกเริ่ม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สิริมา บุญสิริ (2548) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชน จังหวัดสงขลา” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม (2529) *จิตวิทยาวัยรุ่น พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร
แพรววิทยา
- สุชา จันท์เอม (2542) *จิตวิทยาเด็กเกเร* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนา
- สุดา เหลี่ยวิวิจักจ (2525) “การศึกษาปัญหาและสาเหตุของความเจ็บป่วยเด็กเยาวชนที่มารับ
บริการที่โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่” เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการ
สุขภาพจิตครั้งที่ 35 เรื่องสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนและงานสาธารณสุขมูลฐาน
กรุงเทพมหานคร กรมแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- สุภาพรรณ โคตรจรัส (2527) *การพยาบาลจิตเวช* กรุงเทพมหานคร อักษรสัมพันธ์
- สุรางค์ โคว์ตระกูล (2541) *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวนีย์ ดันดีพัฒนานันท์ (2522) *การพยาบาลจิตเวช* กรุงเทพมหานคร อักษรสัมพันธ์
- เสริมศิลป์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2518) “*พัฒนาการทางอารมณ์และสุขภาพจิต*” สุขภาพจิต
เบื้องต้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

- โสภภาพรรณ เวียงเพิ่ม (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ เจตคติต่อบทบาททางเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัว กับบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารณสุขศาสตร์) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- อารีย์ มั่งเกียรติสกุล (2543) “การสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวในวัยรุ่นโรคมะเร็ง” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- อุบลรัตน์ เฟื่องสถิต (2549) *จิตวิทยาพัฒนาการ* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Bernard, Harold W. (1960). *Mental Health for classroom*. New York: McGraw - Hill Book.
- Erickson, E.H.(1959). “Identity and life Cycle”. *Psychological Issues*. 1(1): 88 - 94.
- Erickson (1968). *Understanding Psychology and dimensions of adjustment*. New York :McGraw - Hill Book.
- Gilmer, Beverly Vom Haller.(1971). *Psychology*. New York. Harper & Row.
- Hamrin, Shirley A. and Blanche B. Paulson (1969). *Counseling Adolescents*. Chicago: Science Research Associates.
- Harvighurst, Robert J.(1953). *Human Development and Education*. New York: Mckay.
- Kaplan. (1959). *Mental Health and Human Relation in Education*. New York: Harper & Brother Publisher.
- Moran, Petricia Blonche. (1990). *Factors Related to Variability in Delinquency Behavior, Academic Performance, and Emotional Adjustment among Early adolescents in Divorce and Intact Families*. Dissertation Abstracts International. 50 (11B): 5347.
- Ohannessian, C.M.R.M Lerner and J.V.Lerner. (1994). “ A Longitudinal Study of Perceived Family adjustment and Emotional adjustment in Eary Adolescence,” *Journal of Early Adolescence*. 14 (3) : 371 -390.
- Podusca (1980). Podusca, A Bernard. *Understanding Psychology and dimension of adjustment* New York: McGraw - Hill Book.
- Rogers (1967). *Client -Centered Therapy*. Boston Houghton Mifflin.
- Rothman, Esther P. (1968). “Need”: The Teacher as a Specialist in Human Relation,” *The Education Digest*. 32(1): 34-36.

Roy, S.C. and Andrews H.A. (1974). *Essentials of Roy Adaptation Model*. Connecticut:
Appleton Century - Crofta.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

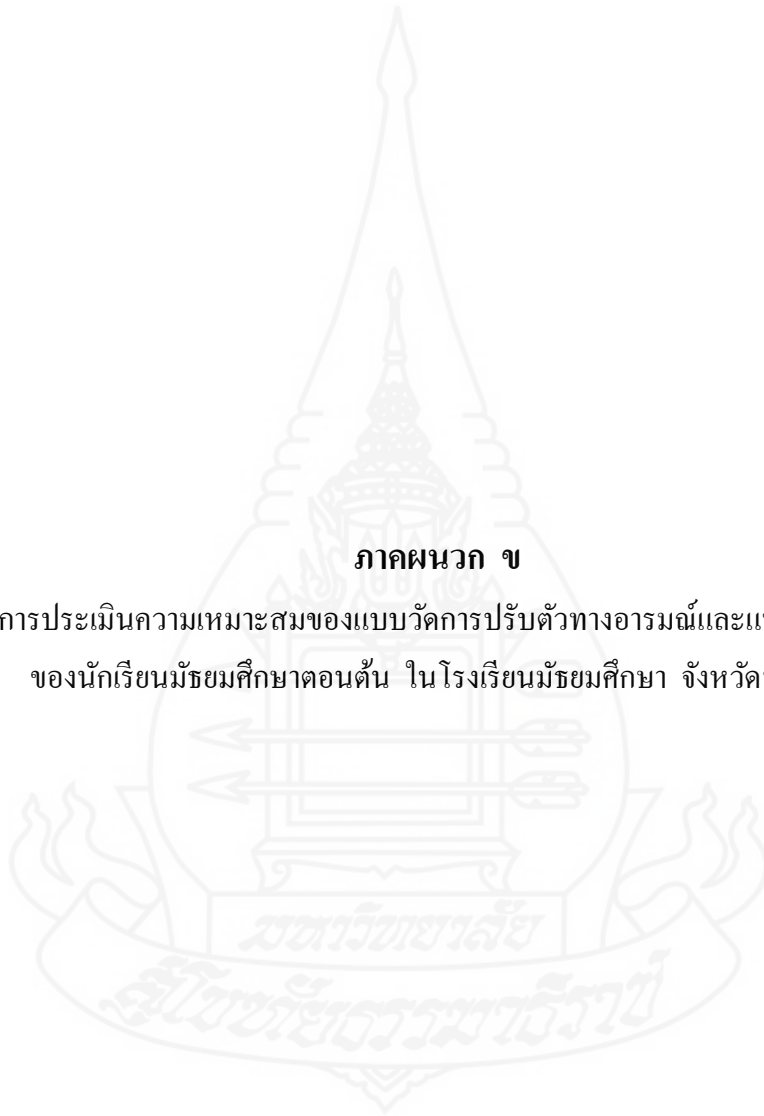

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อรองศาสตราจารย์นพ.วิชัย ประสาทฤทธา
 สถานที่ทำงาน ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
 วุฒิการศึกษา แพทยศาสตรบัณฑิต วุฒิบัตรจักษุวิทยา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 อดีตจิตแพทย์ประจำโรงพยาบาลสุราษฎร์
 จักษุแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคจอประสาทตา
 หัวหน้าหน่วยจอประสาทตา ภาควิชาจักษุ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
2. ชื่อนางเทียนทอง บุญอึ้ง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย นุรีรัมย์
 วุฒิการศึกษา กศ.ม จิตวิทยาการแนะแนว
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย
 นุรีรัมย์
3. ชื่อนางพรเพ็ญ เทียนวรรณ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนุรีรัมย์พิทยาคม
 วุฒิการศึกษา กศ.บ,กศ.ม จิตวิทยาการแนะแนว (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนนุรีรัมย์พิทยาคม

ภาคผนวก ข

แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์และแบบวัดสัมพันธภาพ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์และแบบวัด

สัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	นำไปใช้
	1	2	3		
1.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
2.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
3.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
4.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
5.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
6.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
7.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
8.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
9.	+1	+1	+1	0.66	นำไปใช้
10.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
11.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
12.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
13.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
14.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
15.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
16.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
17.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
18.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
19.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
20.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
21.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
22.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
23.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
24.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
25.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้

ตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์และแบบวัด
สัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	นำไปใช้
	1	2	3		
26.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
27.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
28.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
29.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
30.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
31.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
32.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
33.	+1	+1	+1	0.66	นำไปใช้
34.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
35.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
36.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
37.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
38.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
39.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
40.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
41.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
42.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
43.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
44.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
45.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
46.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
47.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
48.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
49.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้
50.	+1	+1	+1	1	นำไปใช้

ภาคผนวก ค
ค่าความเที่ยง

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	240.9333	582.2713	.8631	.9727
A2	240.9333	581.6506	.8790	.9727
A3	240.8000	585.3379	.8103	.9729
A4	240.8333	581.3161	.9451	.9725
A5	240.7667	587.5644	.7315	.9732
A6	240.7667	586.5989	.7988	.9730
A7	240.6667	588.7816	.7256	.9732
A8	240.8667	594.3264	.6588	.9734
A9	240.6667	592.6437	.7083	.9733
A10	240.8000	590.4414	.7176	.9732
A11	240.7667	598.3230	.5181	.9738
A12	241.1000	591.2655	.7498	.9731
A13	240.9333	599.3057	.5669	.9736
A14	240.8667	599.6368	.3375	.9748
A15	240.8667	601.7057	.4142	.9741
A16	240.6333	604.7230	.4069	.9740
A17	240.7667	602.5299	.3762	.9742
A18	240.6000	604.1793	.3315	.9744
A19	240.6333	603.6885	.3314	.9744
A20	240.7333	600.4092	.3784	.9744
B21	240.7000	603.5966	.3300	.9744
B22	240.9333	594.5471	.7198	.9733
B23	240.9000	606.1621	.3599	.9741
B24	240.9000	580.6448	.8759	.9727
B25	241.1667	614.8333	.0596	.9751
B26	240.7667	588.1851	.8040	.9730
B27	240.7000	588.0793	.8105	.9730
B28	240.7000	583.4586	.8393	.9728
B29	240.7000	587.6655	.7731	.9730
B30	240.7000	593.2517	.6634	.9734
C31	241.0000	590.0690	.8956	.9729
C32	240.9333	595.8575	.6775	.9734
C33	240.8667	590.8092	.7624	.9731
C34	241.0000	588.8276	.8023	.9730
C35	240.9333	586.7540	.8402	.9729
C36	240.9667	586.0333	.8437	.9728
C37	241.0000	594.8966	.6747	.9734
C38	240.7667	597.8402	.5704	.9736

C39	240.8000	592.0966	.7176	.9732
C40	241.0333	593.5506	.7026	.9733
D41	240.8333	597.2471	.5507	.9737

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

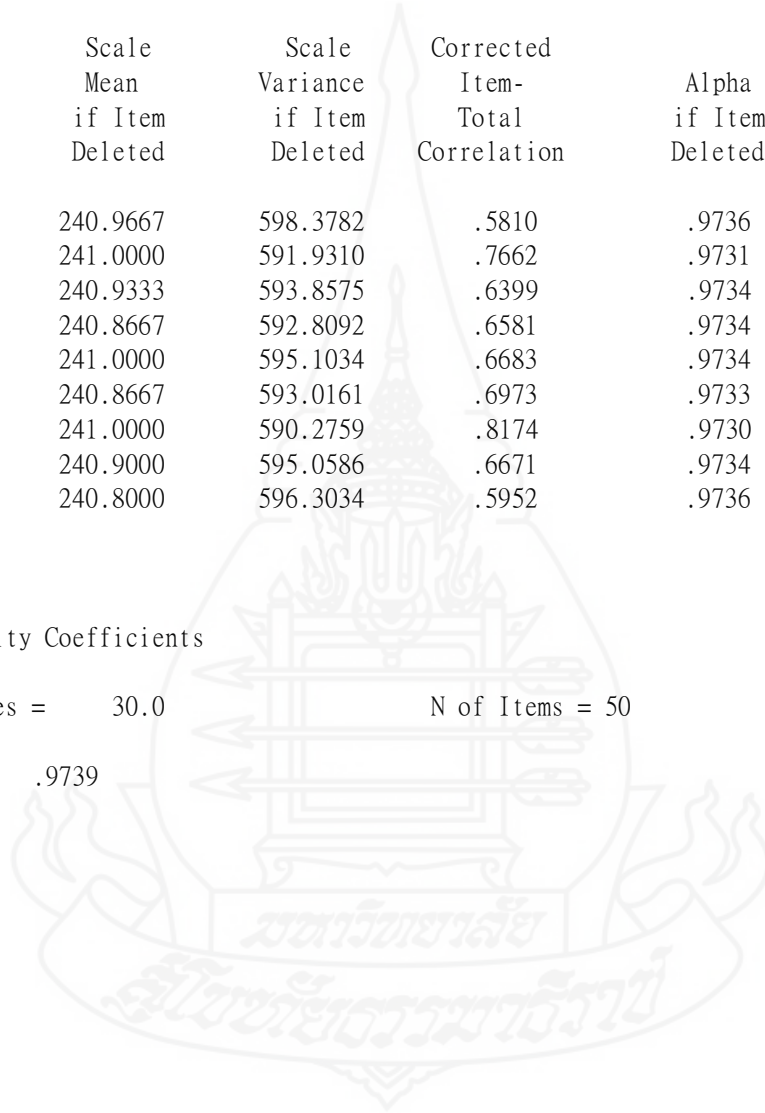
Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D42	240.9667	598.3782	.5810	.9736
D43	241.0000	591.9310	.7662	.9731
D44	240.9333	593.8575	.6399	.9734
D45	240.8667	592.8092	.6581	.9734
D46	241.0000	595.1034	.6683	.9734
D47	240.8667	593.0161	.6973	.9733
D48	241.0000	590.2759	.8174	.9730
D49	240.9000	595.0586	.6671	.9734
D50	240.8000	596.3034	.5952	.9736

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 50

Alpha = .9739

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววัชรินทร์ คีสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	6 กันยายน 2522
สถานที่เกิด	อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยาประยุกต์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2545
สถานที่ทำงาน	กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
ตำแหน่ง	เลขานุการโครงการ

